

1. הסתדרות המעו"ף
2. מנשה דוד
3. לנדמן אלה
4. רות טולידנו
5. אודית רטנר
6. גלינה זוקנמכר
7. לרנר יבגני
8. טליב ברטה
9. ברק יעקב
10. אבשלומוב שולמית
11. מליחי רחל
12. מיטל טלי
13. מוליאבנקו סרגיי

כולם ע"י ב"כ עוה"ד שלמה כרם ו/או רויטל כרם
שכתובתם למסירת מסמכים רחוב וייצמן 2, תל אביב 64239
טלי 03-6932820 פקס 03-6932822

המבקשים

נגד

1. בית ספר תיכוני חקלאי פרדס חנה חל"צ
- ע"י ב"כ עוה"ד הרצוג, פוקס, נאמן ושות' ועוה"ד בוגט – קידר
2. התאחדות האיכרים בישראל
3. משה שמעוני
4. ישי פולק
- ע"י ב"כ עוה"ד הרצוג, פוקס, נאמן ושות' ועוה"ד בוגט – קידר
5. רשם ההקדשות
- על ידי פרקליטות מחוז תל אביב אזרחי

המשיבים

סיכומי המבקשים

מוגשים בזה סיכומים מטעם המבקשים. מובהר כי כל הטענות שפורטו בכתבי הטענות שהוגשו מטעם המבקשים במסגרת המרצת הפתיחה מהווים חלק בלתי נפרד מהאמור בסיכומים.

מראי המקום והאסמכתאות, עליהם מסתמכים הסיכומים, כלולים בנספח לכתב הסיכומים.

1. המשיבה 1 ("המשיבה") היא חברה לתועלת הציבור ("חל"צ") שמפעילה משך למעלה מ-75 שנה כפר נוער חקלאי. עם הקמתה היא קיבלה לרשותה כתרומה נכסים על מנת שתפעיל בית ספר תיכון ופנימיה להוראת חקלאות לנוער. כפי שיתואר להלן, כבר בשנת 1996 עלו מנהלי המשיבה 2 ("ההתאחדות") על הרעיון שלמשיבה יש קרקעות, העולות בערך עם הפיכתה של פרדס חנה לישוב עירוני, וכי כדאי לנצל קרקעות אלו בצורה כלכלית לטובתם.
2. ההתאחדות הצטיידה ב-57 מניות יסוד שהוקצו בלא שהיו קיימות בהון הרשום של המשיבה, רשמה לקרקעות המשיבה שווי של 10 אגורות כדי לצייר גירעון בנכסיה, ונהגה ברכוש המשיבה כאילו הוא רכוש.
3. עם כניסתה של הנהלה חדשה להתאחדות ביוני 2007 המהלך צבר תאוצה. ביולי 2008 החליטה ההתאחדות על הפסקת פעילותה החינוכית של המשיבה ומימוש כל נכסיה. מנהלי ההתאחדות ביקשו את שינוי היעוד המקורי של 108 דונם ממתחם כפר הנוער והפיכתם לשכונת מגורים, ואף זכו להמלצת הועדה המקומית. בספטמבר 2009 כבר חתמו על חוזה למכירתם של 54 דונם מקרקעות אלו במזומן ובמחיר "מבצע", השתמשו בכספים לסילוק הלוואת מדינה לזמן ארוך, 8 חודשים לאחר קבלתה, פינו חניכים ממבנה המגורים שניצב בשטח, והחלו במשיכות כספים מאסיביות מקופת המשיבה. בנובמבר 2009 הציעו "בצער רב" למכור למדינה 35 דונם עליהם ניצבות כיתות ומעבדות בית הספר, והודיעו על סיום פעילותה החינוכית של המשיבה ופיטורי כל עובדיה.
- א. **ההחלטה על סגירת המוסד**
4. הסעיף הראשון על סדר היום בישיבת דירקטוריון המשיבה מ-29.7.08¹ הוא "דיווח בדבר מו"מ למכירת הקרקע בבית הספר". המשיב 3 ("שמעוני") מדווח שדירקטוריון חברת האכרים בישראל בע"מ ("חברת האכרים") כבר דן בענין, ואף נערכו "פגישות הכנה עם עו"ד מזרחי שהוא נחשב למומחה בנושא מיסוי מקרקעין" והוזמנה אצלו חוות דעת. שמעוני הוא המנכ"ל של ההתאחדות, אבל גם של המשיבה.
5. עוד דיווח שמעוני² שקיימת אופציה של "מכירת ביה"ס למשרדי האוצר והחינוך סה"כ 35 דונם בכ- 23 מיל' שו"שינוי התב"ע של יתרת השטח ומכירה עצמית ע"י ההתאחדות האכרים".
6. אופציה שניה שהעלה שמעוני "על מנת לקבל כספים" היתה, "גיוס עצמי של הכספים לכיסוי הגרעון כולו ממקורות חיצוניים או ע"י אחת מחברות הבת של ההתאחדות האכרים ושינוי תב"ע עצמי תוך פעולת מכירת הקרקעות לאחר מכן". כלומר, להמתין עם מכירת הקרקעות עד לאחר קבלת אישורים טכנוניים, וכיסוי החובות של המשיבה באמצעות אשראי. ברור שבמקרה כזה יהיה ניתן למכור את הקרקעות במחיר גבוה יותר.
7. עולה כי הדירקטוריון של המשיבה, בהכוונה של ההתאחדות, מתכנן למכור את כל השטחים בבעלות המשיבה ולהפכם למזומנים. הבעיה היחידה ששמעוני רואה היא, "ביה"ס הוא מלכ"ר וכל מכירה של מבנה ביה"ס בלבד תשלול מחב' ביה"ס את מעמדו כמלכ"ר". כלומר, יש צורך בתכנון מס בבחירת החלופה המתאימה.
8. הדירקטור דודיק שליט "מבקש להביע שוב את עמדתו, כי יש להיפטר מביה"ס כולו בהקדם!!! התאחדות האכרים אינה יודעת לנהל בית ספר וגוף פדגוגי זה לא התפקיד של ההתאחדות".³ לדבריו, אפילו עלויות מס נוספות אינן מצדיקות השהית חיסול הפעילות הפדגוגית של המשיבה - ככל שיש סיכויים טובים לשינוי תבע "יש לבדוק כמה עולה לנו אובדן המלכ"ר ולמכור לאוצר".
9. לנוכח המגבלות על משיכת כספים הקבועות בתקנון המשיבה, היו"ר יעקב בלוס ("בלוס") מעלה את "שאלת סמכות האסיפה הכללית לשינוי תקנון חב' ביה"ס החקלאי".⁴ עוה"ד בן שחר ושמעוני

- ממהרים לענות, שקיימת כבר חוות דעת משפטית "שהוכנה בענין זה ונמסרה לחברי הדירקטוריון, המצב העובדתי והמשפטי הנכון הוא... שהאסיפה הכללית הינה של חברי דירקטוריון חב' האכרים".
10. מכאן ברור שלכל המאוחר באמצע שנת 2008 החליטה ההתאחדות על חיסול המשיבה, על ידי מכירת כ-35 דונם, עליו נמצא המבנה של בית הספר למדינה, והפיכת יתר השטח לאדמת בניה ומכירתה. מנהלי ההתאחדות החליטו שכמות כזו של קרקעות באזור מתפתח אורבנית כמו פרדס חנה מן הראוי שתמומש על ידם, תוך ניצול שליטתם במשיבה. על פי תוכניתם, התמורה מהמכירות תיכנס אז לקופת חברת האכרים, חברה עסקית שמצויה בשליטת מנהלי ההתאחדות.
11. החלטות אלה נשמרו בסוד. להלן נראה כיצד פעלו המשיבים 1 – 4 ("המשיבים") למימוש תוכניתם.
- ב. ההודעה על החלטה לסגור את המוסד**
12. ביום 24.11.09 שלח שמעוני מכתב ("ההודעה"),⁵ כמנכ"ל המשיבה וההתאחדות, אל ד"ר שמשון שושני, מנכ"ל משרד החינוך, הכולל את ההצהרה הבאה:
- "ההתאחדות האכרים באה לידי מסקנה כי הפעלת ביה"ס חייבת להיות בידי גורם חינוכי מקצועי, האמון על תחום זה, ובעידן הנוכחי איננה יכולה להיכלל עוד בין מטרותיה של ההתאחדות האכרים בישראל".
13. אין המבקשים חולקים על סמכותה של ההתאחדות לחדול מלעסוק בחינוך. בעצם אין בידי המבקשים ראיה כל שהיא שההתאחדות אי פעם עסקה בחינוך, או שחינוך היה אי פעם בין מטרותיה.
14. לעומת זאת, לדעת המבקשים אין להתאחדות סמכות לקבל החלטה כלשהי, המחייבת את המשיבה. כפי שנאמר בהודעה, "הוחלט בישיבת חברת האכרים בישראל, בעלת המניות בחברת ביה"ס חקלאי פרדס חנה, לשנות את המדיניות שהיתה נהוגה עד כה ולהסיר מהבעלות את האחריות...". כלומר, ההתאחדות, ובעצם גם לא ההתאחדות, אלא חברה עסקית בשליטתה, חברת האכרים, היא שהחליטה על הפסקת פעולתה של המשיבה כמוסד חינוכי חקלאי, הכולל פנימיה. אין להחלטה זו תוקף לגבי המשיבה והיא אינה מחייבת אותה. ממילא ההודעה אינה יכולה לחייב את המשיבה. עיקרון זה תואם את דיני החברות הכלליים, אולם הוא יפה שבעתיים כאשר החברה הנשלטת היא חברה לתועלת הציבור, והחברה השולטת היא חברה עסקית.
15. בע"א 2438/09 מדינת ישראל – רשם ההקדשות נ' קרן ברל כצנלסון ומפלגת העבודה הישראלית,⁶ נדונו לראשונה על ידי בית המשפט העליון השלכותיה של החקיקה החדשה ביחס לחברה לתועלת הציבור. קרן ברל כצנלסון היא חברה לתועלת הציבור. מפלגת העבודה היא בעלת רוב המניות של הקרן. בשנת 2009 ביקשה מפלגת העבודה לקבל מהקרן ערבות להלוואה בסך 10 מיליון ₪, שמפלגת העבודה רצתה ללוות מבנק. בניגוד לשלטנות שהפגינה ההתאחדות כלפי המשיבה, הבינו המשיבות בפרשת כצנלסון שמדובר בעיסקה חריגה, ופנו לקבלת עמדתו של רשם ההקדשות. הלה התנגד למתן הערבות, ולכן פנו המשיבות לבית המשפט המחוזי, אשר אישר את מתן הערבות, בנימוק, שבין הפעולות הרבות שתזכיר ההתאגדות איפשר לקרן כצנלסון לבצע, ניתן היה למצוא ביסוס למתן הערבות. בית המשפט העליון קיבל את ערעור הרשם, ביטל את פסק דינו של בית המשפט המחוזי, וקבע כי "העסקה אינה עולה בקנה אחד עם המטרות המצוינות בתזכיר הקרן, הדין ותכלית החוק".⁷
16. במקרה דנן סבורה ההתאחדות שהיא יכולה להחליט, עבור המשיבה ובמקומה, בשאלת הפסקת קיומה כחברה לתועלת הציבור.
17. אולם גם אילו החליט דירקטוריון המשיבה, ביוזמתו, על רצונו לחדול מלעסוק בחינוך, כיוון שאין לו עניין להמשיך בכך, החלטה זו היתה חסרת תוקף. לכל היותר רשאים היו הדירקטורים להתפטר

- ממשרתם, בנימוק של חוסר עניין, ובכך לפנות את הדרך למינוי דירקטורים אחרים, שיש להם עניין לתרום לקיום המשיבה ולקידומו של המוסד החינוכי שלה.
18. הוא הדין אילו החליטה האסיפה הכללית של בעלי המניות במשיבה, בהחלטה מיוחדת, לחדול מלמלא את יעודה כיוון שאין לבעלי מניותיה עניין להמשיך ולהפעיל בית ספר חקלאי, החלטה זו היתה חסרת תוקף.
19. הטעם לכך הוא, שאין למשיבה, כחברה לתועלת הציבור, בחירה במה תעסוק, לנוכח האמור בתזכירה. עיסוקה היחידי הלגיטימי הוא – בהפעלת בית ספר תיכון חקלאי ופנימיה.
20. ב-28 ביולי 2010, היינו בעיצומה של התנהלות התיק נשוא הדיון, מצאו המשיבים לנכון לקיים אסיפה כללית של המשיבה⁸ ובה התקבלו שתי החלטות: האחת – לסגור את הפנימיה. השניה – לאשר את מכירתו של מתחם בית הספר למדינה. עצם קיום הישיבה במועד שקוימה והנושאים שעלו בפרוטוקול מוכיחה שגם המשיבים הבינו שעד לאותו מועד לא היתה כל החלטה של אורגן של המשיבה בדבר חיסול הפעלתו של כפר הנוער על ידי המשיבה, סגירת הפנימיה ומכירת בית הספר. יש לראות איפוא בקיומו של הדיון הזה משום אישור שכל הפעולות שבוצעו מטעם המשיבה לפני כן לסגירת הפנימיה ולמכירת קרקעות המשיבה נעשו שלא בסמכות והם בטלים גם בשל כך. נזכיר רק כי דובי אמיתי, נשיא ההתאחדות, מופיע באסיפה כנציג חברת האכרים. בעל המניות הנוסף היחידי שהיה מיוצג באסיפה היא ההתאחדות. אף אחד מבעלי המניות הרשומים ברשם החברות לא השתתף בדיון.
21. ההחלטה האמורה לסגור את המוסד החינוכי היא, אפוא, חסרת תוקף, כיוון שלא התקבלה על ידי האורגנים של המשיבה. אולם גם אילו קיבלו האורגנים הללו החלטה לסגור את המוסד החינוכי, היא היתה בטלה, כיוון שהסגירה אינה עולה בקנה אחד עם המטרות המצוינות בתזכיר המשיבה,⁹ הדין ותכלית החוק.
22. להלן נסביר את ההבטים המשפטיים, לרבות השאלה, מה על דירקטורים ובעלי מניות בחברה לתועלת הציבור לעשות, כאשר אין להם עוד עניין לשמש דירקטורים או בעלי מניות בחברה שמטרותיה קיום בית ספר תיכון חקלאי ופנימיה.
- ג. תיאור המשיבה**
23. המשיבה התאגדה כחברה ציבורית בשנת 1936¹⁰ וגייסה כספים מהציבור¹¹ וכן קיבלה מעל 2000 דונם קרקע בחינם מפיק"א.¹² תזכיר המשיבה ותקנונה נוסחו כדי להבטיח את נאמנותם של בעלי המניות והדירקטורים למטרותיה הציבוריות של המשיבה לאורך הדורות.
24. בתזכיר ההתאגדות פורטו מטרות המשיבה, שהן לקבל לתפעולה ולהפעיל את בית ספר תיכון חקלאי פרדס חנה, שהיה כבר קיים, הכולל פנימיה ומשק חקלאי, לעסוק בחינוך נוער לקראת לימודים גבוהים ולספק הכשרה חקלאית. מטרות אלה לא שונו עד היום. כדרך תזכירי התאגדות בתקופה שקדמה לחוק החברות, התזכיר מפרט על פני עמודים רבים סמכויות שונות, אולם ברור שאלו טפלות לעומת המטרה העיקרית – הפעלת בית ספר תיכון חקלאי הכולל פנימיה.
25. על המשיבה לפעול בהתאם למטרות שלשמן הוקמה כשהיא עושה שימוש בסמכויות שהוענקו לה. המשיבה יכולה להעביר את זכויותיה במקרקעין רק לשם קידום מטרותיה כפי שפורטו במסמכי התאגדותה. עם מכירת קרקעות מתחם הכפר, תיפסק מאליה פעילותה של המשיבה לקידום מטרותיה על פי תזכיר ההתאגדות, ולכן אין למשיבה סמכות לעשות כן.¹³
26. כבר בתקנון ההתאגדות המקורי נאסר על המשיבה לחלק דיבידנדים או טובות הנאה כלשהן לבעלי מניות היסוד, שהיו המניות היחידות שהוקצו אותה עת.¹⁴ גם במקרה של פירוק החברה, על רכושה לעבור למוסד דומה.¹⁵

27. המשיבה רשומה בפנקס החברות לתועלת הציבור אצל רשם ההקדשות שמטרתה ניהול ביי"ס תיכוני חקלאי המאגד בתוכו פנימיה.¹⁶
28. תיקון מס' 6 לחוק החברות נכנס לתוקף ביום 21.6.2007 ("תיקון 6"). סעיף 345א(א) לחוק החברות מגדיר חברה לתועלת הציבור כ"חברה שבתקנונה נקבעו מטרות ציבוריות בלבד וכן איסור על חלוקת רווחים או חלוקות אחרות לבעלי מניותיה".
29. התיקון כולל הוראות המיוחדות לחברה לתועלת הציבור. בניגוד להוראות הדיספוזיטיביות הטיפוסיות לחוק החברות, הוראות תיקון 6 הן קוגנטיות, ואין להתנות עליהן.¹⁷ לאמור בתיקון 6 עדיפות לגבי חברה לתועלת הציבור על כל הוראה אחרת בחוק החברות "והוראות כל דין אחר".¹⁸
30. כך, משעה שנרשמה חברה כתועלת הציבור, נאסר עליה לשנות את תקנונה, זולת במסגרת ההגבלות המפורטות בסעיף 345 לחוק החברות. פעולה בחריגה ממטרותיה טעונה אישור האסיפה הכללית, וכפופה לאישור בית המשפט. אולם "בית המשפט לא יאשר פעולה כאמור אלא אם כן שוכנע כי בנסיבות הענין צודק ונכון לעשות כן, בשים לב למטרות החברה ולפעילותה".¹⁹ חלוקת רווחים על ידי חל"צ "תיחשב לענין חוק זה כחלוקה אסורה". במקרה פירוק, יעברו נכסי החל"צ למטרה ציבורית.²⁰
31. מניות בחברה "רגילה" הן נכס, הניתן למכירה, משכון, הורשה. שונה הדבר לחלוטין בחל"צ:
- א. בעל מניות בחל"צ רשאי להעביר את מניותיו ללא תמורה לזולתו. אולם "לא יעביר מניה ממניותיו בתמורה אלא אם כן ניתן לכך אישור בית המשפט מראש, לאחר שניתנה לרשם ההקדשות הזדמנות להביע את עמדתו; ואולם, העברת מניה בסכום מזערי לא תהיה טעונה אישור כאמור בסעיף זה, ובלבד שבעל המניה דיווח מראש לרשם ההקדשות על העברת המניה כאמור".²¹ יש להניח, שאם רשם ההקדשות יסבור שהתמורה מבטאת את שוויה הכלכלי של המניה, הוא יודיע למעביר שהוא מתנגד להעברה, ובמקרה שלא יציית לו, יפנה לבית המשפט כדי לבטל את ההעברה.
- ב. "מניה בחברה לתועלת הציבור אינה ניתנת להורשה, לעיקול או לשעבוד והיא לא תהווה חלק מנכסי בעל המניה העומדים לחלוקה בפירוקו או בפשיטת רגלו, לפי הענין, ולא תוקנה למפרק או לגאמן, לפי הענין; במות בעל מניה או בפירוקו, יהיה דינה כדין מניה רדומה, כהגדרתה בסעיף 308".²²
32. כלומר, למניה בחל"צ אין ערך כלכלי לבעליה. בעלות במניה מקנה את הזכות להשתתף באסיפות הכלליות של בעלי המניות ולהצביע בהן, בכפוף להוראות התזכיר והתקנון. אולם מרחב התמרון לקבלת החלטות באסיפה הכללית מוגבל על ידי ההוראות הכלליות החלות על חל"צ. למשל, אין החל"צ יכול ליהפך לחברה עסקית. ההגיון שבהוראות החוק ברור: חל"צ נוסד בדרך כלל ביוזמת תורמים. הוא מיועד לממש את המטרות שלשמן נאספו התרומות. כך גם המצב לגבי המשיבה: היא הוקמה אך ורק מתרומות של אזרחים וכן פיק"א, שהעניקה למשיבה אדמות לצורך מילוי משימותיה. ההתאחדות וחברת האכרים לא השקיעו במשיבה דבר, פרט לתשלום נטען של ערכן הנקוב של 57 מניות, 20 שנה לאחר הקמתה של המשיבה, סכום זניח לעומת שווי נכסיה אותה עת.
33. מכיוון שאין למניה ערך כלכלי, משמע שהחזקה במניה בחל"צ מיועדת למטרה אחרת, כמו, למשל, האפשרות להבטיח בקרה על הדירקטוריון של החברה, ובכך להבטיח שבכל עת יהיה לחברה דירקטוריון פעיל וישר דרך. כשיש צורך לקבל החלטות משמעותיות, שמן הראוי להביאן בפני האסיפה הכללית, אסיפת בעלי המניות תשמש כפורום לדיון והכרעה. כלומר, בעל מניות בחל"צ חייב לראות את עצמו מחויב לסייע, במסגרת הכוחות שהמניה מקנה לו, להבטיח שהחל"צ ימשיך לתפקד

- כראוי. כאשר הנהלת החל"צ אינה מתפקדת כראוי, על בעלי המניות להחליף את הדירקטוריון. תפקיד זה חיוני ביותר, במיוחד עם עבור שנים רבות מאז נוסד החל"צ.
34. במילים אחרות, החזקת מניות בחל"צ מטילה חובות על בעל המניות, לפעול בהן לקידום מטרות החברה. בעל המניות בחל"צ הוא אפוא נאמן להשגת מטרות החברה. שכן הוא מחזיק במניות, כאשר הוא למעשה חייב לפעול לטובת החברה, ולא לטובת עצמו (סעיף 1 לחוק הנאמנות,²³ וכן **קרו** כצנלסון²⁴).
35. כאשר בעל המניות הוא תורם משמעותי לחל"צ, החזקת המניות על ידו מיועדת כדי לעקוב ולוודא הגשמת המטרות שהציב לחל"צ. כל בעל מניות אחר בחל"צ אינו אלא ממלא תפקיד של מי שעליו לפעול לטובת השגת מטרותיה של החל"צ.
36. אין צורך להכביר מילים לגבי הדירקטוריון: על חבריו חלה החובה לפעול לטובתה של החברה.²⁵ אם דירקטור אינו מוכן לפעול לקידום מטרותיו של החל"צ, עליו להתפטר. אם ישנו דירקטור במשיבה שאינו מוכן להמשיך בהפעלת המוסד החינוכי, עליו להתפטר, ואסיפת בעלי המניות תהיה חייבת, ולא רק רשאית, לבחור דירקטור אחר במקומו.
37. במקרה דנן ההתאחדות שלטענתה הינה בעלת המניות השולטת במשיבה אינה מוכנה להמשיך ולנהל בית ספר ופנימיה, ואף אינה מוכנה להעביר את מניותיה לגוף אחר, שיהיה מוכן לפעול להמשך קיומו של המוסד החינוכי. על דירקטוריון אחראי סביר, שפועל בתום לב לטובתה של החברה, להפקיע את מניות היסוד של ההתאחדות וחברת האכרים, ככל שהוקצו כנטען, ולהקצות מניות יסוד לגורם מתאים. לבית משפט נכבד זה הוגשה הודעתם של 144 מבוגרי ביה"ס שהודיעו על נכונותם לפעול לטובת השגת מטרותיה של המשיבה וגיוסם של מנהלים ראויים להבטחת המשך קיומה של המשיבה. ועדת החינוך של הכנסת אף היא הודיעה על נכונותה לסייע באיתורו של גוף שכזה.²⁶
38. חל"צ הוא בדרך כלל סוג של נאמנות. שכן הוא מוקם על ידי בעלי מניות, היודעים שהשקעתם אינה יכולה להניב להם פירות, אלא כיוון שברצונם לקדם מטרה ציבורית מסוימת. התורמים להפעלת התאגיד, אם בעת ייסודו, ואם במהלך פעולתו, אף הם עושים זאת מכיוון שהם סומכים עליו, שהוא ימשיך ויפעל למימוש מטרותיו. כלומר, גם לגבי התורמים החל"צ אינו אלא מכשיר לקידום מטרות ציבוריות. מכיוון שהחל"צ אינו מיועד להשאת רווחים לבעלי מניותיו, לכן הוא נאמן למימוש מטרותיו. בכך שונה חל"צ מחברה רגילה, שהיא מטבעה מכשיר משפטי לעשיית רווח, ולכן רשאית לשנות את מטרותיה מדי פעם בפעם. כאשר החל"צ הוא נאמן, חלות עליו הוראותיו של חוק הנאמנות, כהשלמה להוראותיו של חוק החברות.²⁷
39. בודאי יפים הדברים במקרה זה, כאשר כבר מתזכיר ההתאגדות עולה שהמשיבה קמה על ידי מספר אישי ציבור, שרכשו כל אחד מניית ניהול תמורת 1 לירה, וכן שקיבלה קרקעות מפיק"א למטרותיה, ללא תמורה, בהתבסס על כך שנאסר על בעלי מניותיה ליהנות מנכסיה.
40. רק בשני מקרים יכלה להיות תקפה החלטת דירקטוריון המשיבה ו/או האסיפה הכללית של בעלי מניותיה לחסל את פעילות המשיבה: הראשון, אילו המשיבה הגיעה לחדלות פרעון, ונבצר היה ממנה לעשות שימוש במשאביה ואף להשיג משאבים חיצוניים כדי להפעיל את בית הספר, כך שבשל המצב הכלכלי לא ניתן היה להמשיך ולנהל מוסד חינוכי. המקרה השני הוא, שפסו תלמידים באזור פעולתה של המשיבה, או בתחום עיסוקה – חינוך חקלאי. במקרה דנן אף אחד משני התריגים הללו לא התקיים, כפי שנראה בהמשך. אולם גם אם התקיים אחד התריגים, הכספים שהיו מתקבלים ממימוש הנכסים היו אמורים לעבור למוסד חינוכי דומה אחר, ככל שיוורה בית המשפט, ולא לכיסיהם של מישהו מבעלי המניות של המשיבה. כפי שראינו, מצב משפטי זה הוא היפוכו של חלומם של המשיבים, כפי שהתגלה מפרוטוקול ישיבת הדירקטוריון מיום 29.7.08.

ד. הטענה שלהתאחדות נגדו הפסדים

41. בסעיף 1 של ההודעה נאמר:

"לאחר שנתיים של פעילות אינטנסיבית לשיקום בית הספר החקלאי פרדס חנה, שכללו ביצוע תוכנית הבראה ומחיקת גירעון בסך 25 מיליון ₪ ע"י מכירת אדמות שהיו בבעלות פרטית של התאחדות האיכרים למעלה מ-70 שנה" (ההדגשה שלנו, ש.כ, ר.כ.).

42. למרות שהמבקשים כפרו בבקשתם בטענת המשיבים לפיה הם מכרו אדמות, שאינן בבעלות המשיבה, כדי לפרוע חוב כלשהו של המשיבה, המשיבים לא הביאו בתשובותיהם ולו בדל ראיה לנוכחות טענתם זו. ממילא גם לא ידוע על קיומן של קרקעות כלשהן "בבעלות פרטית של ההתאחדות", שהינה אגודה עותמנית שמקורותיה הכספיים מוגבלים בחוק ועיקרם דמי חבר שנתיים.²⁸

43. בניגוד לטענת המשיבים, לפיה המשיבה גורמת להתאחדות להוצאות, הוכח שדווקא ההתאחדות, וכן חברת האכרים, זוכים בתשלומים משמעותיים מהמשיבה. כך, למשל, רשמה המשיבה, החל מ-31.1.09, בכל יום אחרון לחודש, זיכוי לחברת האכרים בסך של 52,425 ₪ עבור "דמי ניהול". ביום 31.12.2009 הגישה חברת האכרים חשבונית על סך 629,100 ₪ עבור "שרותים, ניהול והשתתפות בהוצאות".²⁹ עבור ייעוץ כספי, ששולם בעיקר לנ.ח.ל., חברה בת של חברת האכרים, חויבה המשיבה בשנת 2008 בסך 255,144 ₪, ובשנת 2009 בעוד 371,710 ₪.³⁰ ההתאחדות הצטרפה אף היא לנהנים. מידי חודש החל מ-31.1.09, זוכתה ההתאחדות ב"שכ"ע", שהצטבר ב-30.9.09 ל-111,764.60 ₪.³¹ הדירקטוריון, אשר לפני מינוי ההנהלה הנוכחית למשיבה, לא גרם למשיבה כל הוצאות, החל לגרום להוצאות משמעותיות, בלא החלטה של האסיפה הכללית לזכות את הדירקטורים בשכר, או הסמכה בתקנון.³² טענת המשיבים כי נטל המשימות על הדירקטורים גדל היא מגוחכת, לאור העובדה הגלויה שכל ההחלטות החשובות התקבלו בהתאחדות ובחברת האכרים. כמו כן גדלו ההוצאות שעל המשיבה היה לשאת בהן עבור שכירות רכב, כנראה עבור שמעוני ופולק. כדי להסתיר עובדה זו, וכן את זהות הנהנים מההוצאה, נערך חוזה ביום 12.5.08 בין המשיבה לבין חברת האכרים, לפיו האחרונה היא שתשכור כלי רכב עבור עובדי המשיבה, "הואיל ומצב ביה"ס אינו מאפשר ביצוע עסקת החכרה, ישירות מול חברות ההחכרה".³³ סידור זה בוטל כעבור כשנה. כנראה שמעמדו הפיננסי של ביה"ס שופר, לדעת חברות ההחכרה...

44. בפועל גם לא היה כל צורך למכור קרקעות שאינן בבעלות המשיבה כדי לפרוע חוב כלשהו מחובותיה.

45. בית המשפט מתבקש אפוא לקבוע שהטענה שההתאחדות נאלצה למכור קרקעות כדי לכסות הפסדים של המשיבה היא כוזבת. קביעה זו חשובה, כיוון שבצד הטענה שההתאחדות איבדה עניין להחזיק בית ספר, טענה שניתן להבין, היא טוענת גם שפעילות המשיבה מחייבת את ההתאחדות לשאת בהוצאות כבדות, וזו בדיה, הבאה להסתיר את מטרתם האמיתית של המשיבים: לחסל את פעילות המשיבה כדי ליהנות מנכסיה הנדלניים. אילו לא היו עיניה של ההתאחדות להפקת רווחים מהמשיבה, בודאי לא היתה מסרבת להעביר את מניותיה לגוף מתאים ממנה לעסוק בחינוך.

ה. פעולות המשיבים לחיסול המשיבה

46. בסעיף 2 של ההודעה נאמר:

"הנהלת התאחדות האיכרים תפעל להעברת האחריות להפעלת בית הספר, על כל המשתמע מכך למדינה (בעדיפות ראשונה). העברה זו תתבצע על-פי הערכים הכספיים שסוכמו בשנה שעברה בין הבעלות ובין המדינה... ובהתבסס על שומה שהוצאה על-ידי שמאי המינהל לדיור ממשלתי על ליבת מתחם בית הספר שכולל 33 דונם. ההעברה תתבצע באופן מידי, כדי לאפשר למדינה (או לרשות

המקומית) פרק זמן נחוץ להיערכות, לקראת הפעלת בית הספר באחריות מי מהן כבר משנת תשע"א" (ההדגשה שלנו, ש.כ., ר.כ.)

47. על פי הוראות תיקון 6, היה על ההתאחדות להציע להעביר את מניותיה במשיבה למדינה, ללא תמורה, לו באמת היה ענינה ב"העברת האחריות להפעלת בית הספר".

48. ראינו כי בפרוטוקול הדירקטוריון מיום 29.7.08³⁴ דווח כי ההתאחדות כבר קיבלה החלטה על מכירת ביה"ס למדינה.

49. מן הראוי להזכיר, כי ב-1.9.09, כחודשיים לפני משלוח ההודעה, כבר ביצעו המשיבים עיסקת מכר של 54 דונם מאדמות המשיבה ("המכירה החפוזה"),³⁵ בהתאם לאותה החלטה של ההתאחדות הנזכרת בפרוטוקול מ-29.7.08.

50. כלומר, כל הדיבורים על ישיבות ולב כבד שקדמו להודעה הן מליצות בעלמא.

ו. תהליך השתלטותה של ההתאחדות על המשיבה

51. על פי תזכיר ההתאגדות של המשיבה,³⁶ ההון הרשום שלה היה בסך של 5,000 לירות מחולק ל-50 מניות מייסדים בנות 1 לירה כ"א, ו-990 מניות רגילות בנות 5 לירות כ"א. על פי סעיף 7 לתקנון המקורי,³⁷ אין להקצות יותר מאשר מניית יסוד אחת לאדם או גוף כלשהו. החזקה במניית יסוד היתה תנאי לכשירות אדם לשמש דירקטור בחברה וכן נקבע שבעלי מניות היסוד בכל מועד נתון הם הדירקטורים של החברה. לדירקטוריון ניתנה סמכות להפקיע מניית יסוד מהמחזיק בה, ולחזור להקצותה לאדם אחר. מניות היסוד לא הקנו לבעליהן זכות לדיבידנד. אולם במקרה של פירוק החברה, בעלי מניות היסוד הם אשר יחליטו מה ייעשה בנכסי החברה. לבעלי המניות הרגילות זכות הצבעה באסיפות וכן זכות דיבידנדים (תקנה 109 לתקנון).

52. על תזכיר ההתאגדות חתמו כמייסדים שבעה אנשי ציבור. כל אחד מהם התחייב לקחת מניית יסוד אחת. תעודת האגד הוצאה ביום 9.7.1936. מניותיה הרגילות של החברה הוצאו לאחר מכן לציבור תורמים, מהם גוייסו כספים על פי "קול קורא", שהיה למעשה תשקיף.³⁸ על פי רשימת בעלי המניות היחידה שמצויה במשרד רשם החברות, היו למשיבה ב-14.1.1946 41 בעלי מניות יסוד ועשרות מחזיקי 314 מניות רגילות.³⁹ ההתאחדות או כל תאגיד בשליטתה לא החזיקו במועד זה במניות כלשהן.

53. המשיבה התאגדה למטרה ציבורית כחברת צדקה על פי סעיף 23 לפקודת החברות בנוסחה אז.⁴⁰

54. ב-24.1.65, כנראה בעקבות דרישת המדינה כתנאי להעניק למשיבה מעמד של חברת צדקה, תוקן תקנון החברה כך, שנאסרה חלוקת דיבידנד או כל טובת הנאה אחרת גם לבעלי המניות הרגילות. נקבע שבמקרה פירוק כל נכסי החברה יועברו למוסד אחר שמטרתו חינוך.

55. מתיק החברה של המשיבה המתנהל במשרד רשם החברות עולה כי משנת 1986 ואילך לא התקיימו עוד אסיפות כלליות, ולא הוגשו דוחות שנתיים בעקבותיהן.⁴¹ בעלי המניות לא ציפו לתועלת כלכלית מתרומתם למשיבה. חלקם בודאי נפטרו במהלך חמישים השנה שחלפו מאז רכשו את המניות הרגילות. יתכן שיורשיהם אפילו לא ידעו על החזקת המניות, שהרי אין להן ערך כלכלי. החלל שנוצר איפשר להתאחדות להשתלט בפועל על המשיבה. איך, ומתי, השתלטה ההתאחדות לא ניתן לדלות מתיק המשיבה אצל רשם החברות, אלא רק מנתונים שהמשיבים הואילו להגיש במהלך המשפט.

56. המשיבים נימקו שליטה זו בתשובתם להמרצת הפתיחה, וכך גם לבית המשפט העליון, בטענה הסתומה כי "השליטה בפועל היתה במשך זמן רב, ועודנה גם היום, בידי התאחדות האיכרים, המחזיקה ברוב מניות חברת האיכרים...", אשר מצידה מחזיקה כיום ברוב מכריע של מניות היסוד של

החברה. הניסיון לרמוז, כאילו החזקה זו אינה כדין, אינו מגובה במאום, ואינו תואם את המרשם הקיים בספר בעלי המניות של החברה".⁴² המשיבים לא צרפו כל מסמך להבהרת ההצהרה.

57. כעבור 3 חודשים, המשיבים פנו בבקשה "להוצאת מסמך שכותרתו 'פנית 144 בוגרים של בית ספר חקלאי פרדס חנה' ובה החליטו להסיר את הערפל מעל טענות השליטה. כאן העלו לראשונה את הטענה, כי ב-5.3.56 הוקצו לחברת האכרים 57 מניות יסוד, ועוד 2 מניות יסוד הוקצו לשני אנשים. כידוע, עד לאותו מועד החזיקו במניות יסוד במשיבה רק אנשים פרטיים. לא ברור מדוע הוקצו מניות אלו אותה עת, ודווקא לחברה עסקית שהקימה ההתאחדות. לא צורף פרוטוקול אלא מסמך הנחזה כהודעה על הקצאת מניות, ללא אישור על הגשתה לרשם החברות או הוכחה על ביולה בהתאם לפקודת מס הבולים.⁴³ עוד צרפו המשיבים בהזדמנות זו מסמך לפיו כעבור 40 שנה, ב-2.7.96, החליטו מנהלי ההתאחדות באצטלת דירקטוריון של המשיבה, להפקיע את כל מניות היסוד שהוקצו לאחרים בנימוק כי אלו נפטרו והחזקת המניות על ידם איבדה משמעות מעשית. כמו כן ציינו כי ממילא אין למניות היסוד "שווי רכוש". בהזדמנות זו הוקצתה אז מניית יסוד אחת להתאחדות.⁴⁴ לא נטען כי החלטה זו דווחה לרשם החברות כנדרש,⁴⁵ או לבעלי מניות במשיבה. לא הוסבר כיצד החלטה זו מתישבת עם ביאור 14 לדוחות הכספיים המבוקרים של המשיבה ("דוחות 2008"),⁴⁶ לפיו ביום 31.12.2008 היו במשיבה 100 מניות יסוד מונפקות ונפרעות במלואן.

58. במהלך המשפט פורסמה בעיתון "ידיעות אחרונות" כתבת תחקיר בנושא התנהלות מנהלי ההתאחדות במשיבה,⁴⁷ שהביעה בין היתר תמיהה בדבר הקצאתן של אותן 57 מניות יסוד בניגוד לאיסור להקצות יותר ממניית יסוד אחת לאדם, וכשבהון הרשום קיימות רק 50 מניות יסוד, מתוכן הוקצו 41 קודם לכן. והנה הגישו המשיבים ב-4.10.10 הודעה לפיה ב-28.8.55 קיבלה האסיפה הכללית החלטה מיוחדת לבטל מתקנה 7 לתקנון את ההוראה האוסרת להקצות יותר ממניית יסוד אחת לאדם, וכי באותו מועד הוחלט גם להגדיל את ההון בסך 50 לירות המורכב מ-50 מניות יסוד בנות 1 לירה כ"א.⁴⁸ הפרוטוקול לא צורף והודעה זו לא נמצאה במשרד רשם החברות. בהחלטה המיוחדת מ-1996, אשר אימצה נוסח תקנון בעברית כפי שתוקן ב-24.1.65, אין כל זכר להחלטה מ-28.8.55, או לתוכנה. המשיבים לא הציגו אישור של רשם החברות על הגדלת ההון, שהינו תנאי לתוקף ההחלטה.⁴⁹ ועוד, מספר מניות היסוד נקבע בתזכיר. בהתאם לפקודת החברות ולתקנון המשיבה, המשיבה כלל לא היתה מוסמכת להגדיל את מספר מניות היסוד שנקבע בתזכיר,⁵⁰ אלא את מספר המניות הרגילות בלבד.⁵¹ אין אפוא להחלטה זו כל תוקף, אם אכן התקבלה בשעתה.

59. הטעם לכך ברור - מניות היסוד הן מניות ניהול אישיות, המוקצות לדירקטורים של המשיבה, ככל שנדרש הון נוסף, האמצעי לגיוסו הוא במניות הוניות. עצם הגדלת ההון וההחלטה לפיה ניתן להקצות לאדם יותר ממניית יסוד אחת מהווים שינוי מהותי בהתנהלותה של המשיבה כחל"צ, והופכת את מניות היסוד למניות בעלות אופי הוני, שאינו מתאים כלל למניית ניהול או לחל"צ. שינויים מפליגים כאלו לא ניתן לבצע ב"החלטה מיוחדת" של האסיפה הכללית.⁵²

60. לאור הנתונים הללו המבקשים טוענים כי מעמדם של ההתאחדות וחברת האכרים כבעלי מניות במשיבה מושתת על אדנים מפוקפקים לפחות. אולם מאחר שגם אם נקבל את הקצאת המניות כתקפה, אין בה בכל מקרה כדי להכשיר את פעולותיהם בחיסול המשיבה. נוכח המסגרת שנקבעה לסיכומים בתיק, נסתפק בהתייחסות קצרה זו לנושא.

61. ב-8.7.96 אסיפה כללית של המשיבה, קיבלה החלטות, שניתן לראותן מהפכניות:

א. מכאן ולהבא כשירות אדם לשמש כדירקטור לא תותנה בהחזקה במניית יסוד. בעל מניית יסוד הורשה למנות נציג כדירקטור. בפועל רק ההתאחדות וחברת האכרים, בתור שני בעלי מניות היסוד היחידים כנטען על ידי המשיבים, מוסמכים ממועד זה, למנות דירקטורים למשיבה. כמו

כן בוטלה הדרישה לנוכחות אישית של שני בעלי מניות יסוד ובעל מניה רגילה לצורך מנין חוקי באסיפה כללית – די בנוכחותם של שני אנשים שהם בעלים של מניות יסוד או נציגים של בעלי מניות יסוד. כלומר, נוכחות ההתאחדות וחברת האכרים כנטען דיים להוות מנין חוקי.

ב. כמו כן בוטלה ההגבלה שחלה עד אז על סמכות הדירקטוריון ללוות כספים לסכום ערכן הנקוב של המניות.

62. שתי החלטות נוספות מוכיחות שההתאחדות החליטה, כבר אז, שהמשיבה עשויה להיות לה מקור לרווחים:

האחת, החברה תהיה רשאית לחלק דיבידנדים ורכוש לפי שיקול דעת הדירקטוריון, "כפוף לכך שלא ייפגע מעמד החברה כמלכ"ר". (סעי' 16 להחלטות). זהו ניסיון לרבע את המעגל. השניה, הדירקטוריון הוסמך לרשום חברה חדשה כחברה בת, להעביר אליה "אותן קרקעות אשר אינן, לדעת הדירקטוריון, בשימוש ישיר של בית הספר, והן יהיו ניתנות, לאחר שלבי הכנה ותכנון, לניצול מסחרי" (סעי' 17 להחלטות).

63. עד כמה נראו החלטות אלה חשובות להתאחדות תעיד העובדה הבאה: ממכתב רשם החברות אל עו"ד גלברד מ-15.8.96⁵³ ברור שהלה שלח במועד לרשם החברות הודעה על קבלת ההחלטה המיוחדת. כנראה עקב החלפת עורך הדין על ידי המשיבה, ב-13.5.98 חוזר עו"ד יגאל כהן ומבקש לברר אם ההחלטות הללו נרשמו ומציין: "מרשתי זקוקה בדחיפות להעתק מאישור זה, שכן בלעדיו אינה יכולה לבצע מספר פעולות דחופות, אשר היו מתאפשרות לה לו היה בידה האישור"⁵⁴.

האם הכוונה לחלוקת רכוש? דיבידנד? או הוצאת שטחים מבעלות המשיבה לחברה הבת? מכל מקום נרשמה חברה בת של המשיבה בשם בת חנה נכסים בע"מ, אולם לא הופעלה עד כה.⁵⁵

ז. המצב הפיננסי של המשיבה

64. בחודש יוני 2006 הכין רו"ח חיים גינדי עבור המשיבה בקשה להלוואת מדינה. על פי המסמך, למשיבה היה עודף תפעולי בשנת 2005, וכן תוכנן לה עודף תפעולי לשנת 2006. רו"ח גינדי ניסה לבנות תוכנית הבראה, שתאפשר למשיבה להגיע לעודף של 2 מיליון ₪ בשנה,⁵⁶ ולמימושה התבקשה הלוואת מדינה בסך 13 מיליון ₪, שווה ערך ל-3.2 מיליון דולר, ערכם של 54 דונם "המיועדים על ידי הבעלים למכירה", כפי שהוערך על ידי "הבעלים" ביוני 2005.⁵⁷ הלוואה זו לא ניתנה.

65. ב-17.10.07 כותבים שלושה מעובדי המשיבה מכתב אל "דובי אמיתי, נשיא התאחדות האיכרים", מאזכרים שיחה שהיתה להם יום קודם איתו, ומתלוננים על המצב הכספי הקשה בו נמצאת המשיבה, אולם מציינים שערכות בנקאית על סך 300,000 ₪ תמנע החזרת שיקים שהוצאו.⁵⁸ מכתב זה אומר דרשני. אמיתי לא החזיק בכל משרה במשיבה באף נקודת זמן רלבנטית לעניינו. כשאנו סוקרים את ההתפתחויות לאחר מכן, עולה המסקנה שהמכתב הזה הוזמן על ידי אמיתי. הוא החל לאסוף מסמכים לקראת מימוש התוכנית של ההתאחדות לחיסול המשיבה. אגב, לא נטען, וכמובן לא הוכח, שערכות בנקאית כזו הומצאה. דוח תזרים המזומנים דוקא מצביע על יתרה חיובית של 1,240,317 ₪ ב-31.12.07, וכן הקטנת האשראי לו נזקקה המשיבה ב-2 מיליון ₪.⁵⁹

66. ב-21.11.2007 הנהלה חדשה בהתאחדות מינתה צוות חדש לדירקטוריון המשיבה, הכולל את שמעוני ובלום.⁶⁰ במכתבה מ-10.1.08 מתייחסת חשבת המינהל לחינוך התיישבותי לשיחותיה עם אמיתי, ומודיעה על "ההחלטה לפריסת ההלוואה בסך של 13 מיליון ₪" במקום הלוואה שתוחזר מתוך מכירת 54 דונם.⁶¹

67. ב-14.4.08 הוציא מינהל נכסי הדיור הממשלתי "אומדן שווי מקרקעין למתחם ביה"ס החקלאי ע"ש רוטשילד" לצרכי העמדת ההלוואה.⁶²

68. ב-18.12.08 קיבלה הממשלה החלטה לתמוך במשיבה, ו"להכיר באינטרס ציבורי מובהק בהמשך פעילותה של חברת בית הספר החקלאי פרדס חנה בע"מ".⁶³ ב-22.12.08 אישרו דירקטוריוני חברת האכרים והמשיבה, בישיבה משותפת, את טיוטת חוזה ההלוואה.⁶⁴ ב-25.12.08 עוד ניסו המשיבים להכניס לחוזה ההלוואה הוראה לפיה עם פרעונה של ההלוואה, תשוחרר המשיבה מכל התחייבויותיה כלפי המדינה,⁶⁵ ללא הצלחה. ב-30.12.08 נחתם "הסכם הלוואה מותנית" ("חוזה הלוואה המדינה"),⁶⁶ לפיו מדינת ישראל הלוותה למשיבה 8.6 מיליון ₪ לתקופה של 4 שנים. ההלוואה ניתנה בהתאם לקריטריונים למתן תמיכות שנקבעו לכלל מוסדות החינוך שבפיקוח המינהל לחינוך התישבותי,⁶⁷ ובהתאם להצהרות המדינה והמשיבה היה די בה כדי להביא לפתרון גרעונותיה של המשיבה, ולהבטיח את הפעלתו השוטפת של בית הספר כולל הפנימיה והמשק החקלאי באיזון תקציבי לאורך זמן.⁶⁸ משרד החינוך אינו רשאי ליתן למוסדות חינוך הלוואות גישור כדי לאפשר מכירת קרקעות. הלוואות המדינה מיועדות להסדרה מלאה של המשך הפעלתם של מוסדות חינוך השייכים לחל"צ, עמותה או הקדש, כאשר קיים אינטרס ציבורי בהמשך פעולתו של אותו מלכ"ר בהפעלת המוסד החינוכי שלו.⁶⁹ יתרת ההלוואה המבוקשת של 4.4 מיליון ₪ לא נדרשה למשיבה, ולכן גם לא ניתנה. די היה בהלוואה המדינה כדי להמשיך לפעול כרגיל.
69. ואכן, סיכום מצבת החובות השוטפים של המשיבה ל-31.12.08 (שיקים לפרעון בצירוף זכאים/יתרות זכות) בדוחות 2008 שווה לסכום הלוואה המדינה. מעניין לציין כי מצבה הכספי של המשיבה ערב קבלת הלוואה המדינה היה טוב יותר מאשר ב-31.12.07. החוב לקרנות הפנסיה וההשתלמות פחת במהלך שנת 2008 ב-3.2 מיליון ₪ לסך של 2.47 מיליון ₪, לעומת 5.7 מיליון ₪ ל-31.12.07 (העמודה משמאל במאזן).⁷⁰ רחל פישר מסבירה בסעיף 4 לתצהירה, כי הקטנת החוב נובעת משיקים דחויים שהמשיבה הוציאה בשנת 2008, על בסיס הציפיה לקבל את הלוואה המדינה (וראה ביאור 15(א) לדוחות 2008), ונפרעו רק בשנת 2009. אולם, יתרת השיקים הדחויים ל-31.12.08 קטנה ביותר מ-2 מיליון ₪ לעומת יתרת השיקים הדחויים ל-31.12.07. אף יתרת החוב לספקים קטנה ב-800,000 ₪ במהלך 2008. מכל מקום, היו, אפוא, בידי המשיבה אמצעים לכסות את חובותיה עם קבלת הלוואה המדינה, וזאת בנוסף כמובן לתשלומים השוטפים בהם היא מתחייבת בשל העסקת העובדים, המכוסים על ידי המדינה בתשלומיה החודשיים. כך גם צופה חוזה הלוואה המדינה, כי יש בכספי ההלוואה כדי לכסות הן את כל התשלומים לקרנות וההתחייבויות לפנסיות, והן חובות אחרים.⁷¹ לתפעול השוטף של המשיבה היו ברשותה יתרת חח"ד קטנה של 227,670 ₪, ומקדמה בסכום התקבול החודשי מהמדינה בסך של 1.7 מיליון ₪.
70. מביאור 16 לדוחות 2008 עולה שקיים חוב של המועצה המקומית למשיבה בסכום של 954,206 ₪ ל-31.12.08. שמעוני הסביר כי אינו גובה את החוב מאחר ש"אנחנו נמנעים כרגע מעימות ישיר מולו, לאור העובדה כי הוא מוביל את הועדה המקומית אליה הוגשו תוכניות שינוי התב"ע".⁷² עמדה כזו אינה מתיישבת עם מצוקה כספית אלא עם מיקוד המאמצים בהשבחת הקרקעות למיקסוס רווחים.
71. מאזן המשיבה ל-31.12.08 מראה אמנם גרעון בנכסים של 20,541,810 ₪,⁷³ אולם מקורו, בין היתר, מרישומן של קרקעות המשיבה בסכום סמלי של 10 אגורות (!).⁷⁴ קרקעות אלו כוללות את מתחם כפר הנוער ששווי עשרות מיליוני ₪ לפחות וכן 1800 דונם שמצויים בחכירה. הפחת שנצבר בסך 21,465,055 ₪ אף הוא פריט רישומי, ומבטא צבירה תיאורטית של אמצעים לחידוש מלאי או מבנים. אין לגרעון הרישומי כל השלכות על נזילות. הוצאותיה השוטפות והשקעותיה של המשיבה מכוסות על ידי המדינה, ככל מוסד חינוכי, והיא אף נהנית מהכנסות מנכסיה החקלאיים, ולכן כלל אינה במצב לחוץ בשל חובותיה.

72. נתון משמעותי נוסף, התומך בדעה שהמשיבה לא נזקקה להלוואות נוספות הוא סעי' 5 לחוזה הלוואות המדינה הקובע ש"תנאי לכניסתו לתוקף של הסכם זה הינו כי חברת ביה"ס מצהירה כי הסירה את המשכנתאות הרובצות על כלל קרקעות בית הספר". ואכן, כבר חודש לפני חתימת חוזה הלוואות המדינה, ב-24.11.08, הוסרה המשכנתא שרבצה מאז 3.6.04 על קרקעות המשיבה לטובת בנק לאומי.⁷⁵ המשיבה לא נזקקה למימון קרקעות כדי לממן את פעילותה השוטפת עד לקבלת הלוואות המדינה. זאת, בשונה מהמצב בשנת 2004, עת נרשמה משכנתא לטובת בנק לאומי ב-3.6.04 בד בבד עם הסרתה של משכנתא לטובת בנק הפועלים על אותם נכסים.⁷⁶
73. יתרה מכך. הצעת התקציב לשנה"ל התש"ע שהכינה המשיבה ואושרה על ידי משרד החינוך ("התקציב המאושר"),⁷⁷ מוכיחה ששנת הלימודים התשס"ט הסתיימה ב-31.8.09 ביתרת זכות תפעולית בסך 762,716 ₪. מאז התנועות לתקופה מבאר שהמשיבה נהנתה מעודף זה למרות שזיכתה את ההתאחדות בסך 522,765 ₪ וכן חויבה בתשלומים נוספים לגורמים קשורים כמתואר בסעיף 43 לעיל.⁷⁸ אמנם עקב הוצאות מימון ופחת נזקף גרעון של 1,886,593 ₪, אלא שסך 1,655,536 ₪ מתוכו הינו זקיפת פחת.⁷⁹ משמע, בשנה"ל שהסתיימה ב-31.8.09, ערב המכירה החפוזה, המשיבה היתה רווחית, ונהנתה מעודף תזרימי של יותר ממיליון ₪. חל"צ כידוע לא אמורה לצבור רווחים אלא לעשות בהם שימוש לקידום מטרותיה. עודפי מזומנים אלו נועדו לרווחתם של התלמידים ולא לכיסיהם של המשיבים. על פי התקציב המאושר, שנת הלימודים התש"ע אף היא מתוכננת להסתיים בעודף תפעולי. עם קבלת הלוואות המדינה המשיבה לא היתה בקשיי נזילות.
74. גליונות חשבונות העובר ושב של המשיבה בבנק, המתנהלים משום מה בקרית שמונה, בקרבה למקום מגוריו של בלום, מצביעים על מצב נזילות סביר, ללא חריגות ממסגרת החח"ד של המשיבה. ניתן גם לראות שמסגרת החח"ד, 1.5 מליון ₪, היא בהיקף המחזור החודשי של התקבולים של המשיבה. מתוך התקבולים השוטפים המשיבה גם העבירה עודפי כספים לפקדונות נושאי רבית זכות.⁸⁰ המשיבה גם שילמה עמלות נדיבות ביותר לבנק עבור תשלומים שוטפים שביצעה.⁸¹
- ה. **ההלוואה בסך של כ-10.5 מיליון ₪**
75. למרות התיאור הפסטורלי הזה, מפתיעים דוחות 2008 בכך, שמופיעה בהם הלוואה בסך 10,500,000 ₪. לא הוגש לבית המשפט מסמך כלשהו, המאשר את דבר קבלת ההלוואה, או המפרט את תנאיה, או מסביר לשם מה ניתנה. את סכומה המדויק לא ניתן לחלץ מהמאזן. מבדיקת הפרוטוקולים של ישיבות הדירקטוריון ברור שהוא לא אישר את קבלת ההלוואה. לא הסמיך איש לחתום על קבלתה. אין בידינו מידע ברור מי נתן את ההלוואה. לא ידוע לנו באיזה יום ניתנה. זאת בניגוד להליכים ולמסמכים המסודרים והמפורטים שנערכו בקשר להלוואה הקטנה יותר, שהתקבלה ממדינת ישראל. בחברה בסדר גודל כמו המשיבה, קבלת הלוואה בסכום כזה היא עסקה מהותית ביותר, שהיתה מחייבת תיעוד מפורט והליכים מסודרים.
76. אמנם, ב-9.11.08 מציין שטרק במכתב לחשבת המינהל לחינוך התיישבותי, שנושאו תוכנית הבראה למשיבה,⁸² כי "בכוונת ביה"ס לקבל הלוואה מהתאחדות האיכרים בסך של 11 מיליון ₪ בתנאים דומים להלוואה שתקבל ממשרד החינוך". אין הוא מסביר האם ההלוואה דרושה בכלל למשיבה.⁸³
77. בפרוטוקול "אסיפה כללית" מ-31.12.2008 שואל דודיק, "האם לא שיעבדנו אדמות לטובת חברת האיכרים לאחר קבלת כספי הסיוע?"⁸⁴ תשובת שמעוני מעורפלת ואינה מובנת. אישור לקבלת ההלוואה אין.
78. המידע היחידי על ההלוואה נמצא בבאור 19(2) לדוחות 2008, והוא אינו עונה בבירור על אף אחת מהשאלות שהעלינו: "בחודש דצמבר 2008 הועברו באמצעות חברת האם של בית הספר, להלן

"חברת האיכרים בע"מ" וע"י אשראי שהתקבל מבנקים, הלוואות בסך של כ-10.50 מיליוני ₪ לפרעון חובות בית הספר לקרנות הפנסיה וההשתלמות, וכן לתפעול שוטף".

79. מעניין כי סכום ההלוואה הנטען זהה בדיוק לשווי השטח של 54 דונם, כפי שננקב בהערכת השמאי,⁸⁵ וכי ב-30.12.08 נרשמה משכנתא ללא הגבלת סכום לטובת בנק הפועלים על שטח זה בדיוק.⁸⁶ כמו כן, לפחות מרבית סכום ההלוואה הבלתי דרושה הזאת מצויים ביום 31.12.08 ללא שימוש, כיתרת זכות בחשבון העובר ושב של המשיבה בסך של 6,777,134 ₪.⁸⁷

80. כשם שאין מידע ברור על מועד מתן ההלוואה, כן אין מידע ודאי באיזה מועד נפרעה. ברור שהיא נפרעה לפני המכירה החפוזה ב-1.9.09, שהרי בסעיף 3.1 לחוזה המכר ("חוזה המכר")⁸⁸ הצהירה המשיבה שבמועד חתימתו מלוא הסכום הנדרש לסילוקה של המשכנתא שרשומה לטובת בנק הפועלים כבר שולם לבנק אך המשכנתא טרם הוסרה. יתכן והעדר המידע, בשפע החומר שהגישו המשיבים לבית המשפט, נובע מכך, שלמשיבים יש עניין להעלים את העובדה, שהיתה זו רק הלוואה למראית עין: כשם שנכנסה ביום האחרון של השנה כדי "לקשט" את המאזן, כך יצאה מיד לאחר מכן והוחזרה לבנק. לא היתה הצדקה לשלם ריבית בשל הלוואה מיותרת כזאת. מכל מקום ברור, כי בניגוד לאמור בביאור 19(2) לדוחות הכספיים, חברת האיכרים לא הלוותה ולו אגורה שחוקה, למשיבה. סביר שחברת האיכרים, כזרוע של ההתאחדות, יזמה את נטילת ההלוואה הזאת משיקולים שלה, ולא בשל צורך של המשיבה. המשיבה היא גם אשר נתנה לבנק בטוחה מספקת להלוואה, על ידי משכון מקרקעין, שהמדינה העריכה את שווים בסכום זה לפחות. לא היה כל צורך בבטוחות נוספות מצד חברת האיכרים. אין גם בדל ראיה או טענה בדבר בטוחות כלשהן שנתנה חברת האיכרים בגין ההלוואה.

81. במאמר מוסגר מן הראוי לציין, שרחל פישר, רואת החשבון שביקרה את המאזן וכתבה את הביאורים לו, היא מנכ"לית ברית פיקוח האיכר שהינה גורם קשור להתאחדות.⁸⁹ כלומר, היא תלויה להמשך עבודתה כמנהלת באנשי ההתאחדות וחברת האיכרים. יש להניח שמעמדה זה הוא גם הנימוק מדוע ניתנה לה המשימה לבקר את הדוחות הכספיים של המשיבה, ולקבל שכר בשל כך. עקב תלותה זו היתה כנראה מוכנה לנסח את הפיסקה כפי שניסחה. גם האמור בתצהירה מוטה בהתאם.

82. המסקנה המתבקשת היא, ש"ההלוואה" הונחתה על המשיבה על ידי אנשי ההתאחדות, בלא כל גינוני טקס של הסכמה מצד האורגנים של המשיבה. יצוין, שהמשכנתא שניתנה להבטחת פרעון ההלוואה במועד חתימת חוזה הלוואה המדינה מהווה הפרת התחייבות המשיבה בסעיף 5 לחוזה שאסר עליה למשכן מקרקעין כלשהם. אם אכן חברת האיכרים מעורבת בדרך כלשהי במתן הלוואה זו, הרי בכך הפרו המשיבים את התחייבות המשיבה בסעיף 24 לחוזה הלוואה המדינה להפסיק התקשרויות עסקיות עם ההתאחדות או עם גופים הקשורים אליה.

83. המטרה הסבירה היחידה להנחתת ההלוואה על המשיבה היא – להציג מראית של מצב כספי קשה, עד שהיא זקוקה להלוואת הצלה. אולם סיפור זה אפשר לספר רק למי שאינו מכיר את מצבה הכלכלי של המשיבה לאשורו ולא שמע על תוכניות המשיבים באשר לעתידה של המשיבה. ראינו שמצבה היה בשליטה, בעזרת תמיכת המדינה, שניתנה למשיבה על בסיס שוויוני המקובל למוסדות חינוך כאלו, בלא צורך בהלוואות נוספות. המטרה היחידה של ההלוואה הזאת היתה להוכיח, בנקודת הזמן הזאת, היינו ראשית 2009, שהמשיבה בסכנת חדלות פרעון. לכן, כאשר המשיבים יחלו במימוש תוכניתם למכור את נכסי המשיבה, איש לא יוכל לפקפק בטוהר שיקוליהם.

ט. נימוקים פדגוגיים

84. המשיבים טוענים כי אין הצדקה פדגוגית להמשך פעילותה של המשיבה. בהתאם לחוזה ההלוואה עם המדינה, בבית הספר של המשיבה לומדים 1322 תלמידים, מתוכם 560 עובדים במשק החקלאי,⁹⁰

מספר מכובד לכל הדעות, המצדיק את פעילותו של בית הספר החקלאי של המשיבה. לגבי מספר חניכי הפנימיה, הסביר שמעוני בגאווה עם פתיחת שנת הלימודים התשס"ט, כי "בפנימיה רשומים 111 ילדים ובהמתנה עוד 8 לעומת 116 ילדים בשנה שעברה. למרות שנראה שיש ירידה במספר הילדים, הרי שבמספר פגישות שנעשו באגף לחינוך התיישבותי מתברר כי הירידה בפרדס חנה הינה מהנמוכות באגף והבעיה חמורה יותר בפנימיות אחרות של האגף".⁹¹ בפתיחת שנת הלימודים התש"ע היה מספר החניכים דומה.⁹² ועדת החינוך והתרבות של הכנסת החליטה ביום 29.6.2010 על החשיבות הרבה בהמשך פעילותה של המשיבה, והתחייבה לדאוג לתמיכה כספית מיוחדת, ככל שתידרש, למשך תקופת הביניים עד לאיתורה של הנהלה מתאימה.⁹³

י. אישיותו של שמעוני

85. שמעוני הוא המנכ"ל של ההתאחדות. לכן הוא מונה גם לשמש כמנכ"ל המשיבה. קצת תמוה, שאדם, האחראי לכל הפעילות של ההתאחדות האיכרים וחברת האכרים נוטל על עצמו את האחריות לנהל מוסד חינוכי מורכב ובעייתי כמו המשיבה. שמעוני מבליט את העובדה שהוא עורך דין – הכשרה שאינה בהכרח מכינה אותו לשמש מנכ"ל. בודאי לא של בית ספר. אולם נראה שפעילותו בשלושה מוסדות אלה אינה מספיקה לו, שכן במקביל הוא גם יזם וקבלן פעיל. עובדה היא שמצא זמן, עניין ואמצעים כספיים להשתתף במכרז לרכישת שטח של 2172 מ"ר, לצורך בניית 20 יחיד בירושלים, ולזכות בו תמורת 16 מיליון ₪ ב-20.1.2010.⁹⁴ הרכישה בוצעה באמצעות נ.ע.ה. ניהול ויעוץ בע"מ. באמצעות חברה זו גם קיבל שמעוני את שכר טרחתו עבור ייעוץ במכירת הקרקע.⁹⁵ כנראה ששמעוני הובא לניהול המשיבה דווקא בשל כישוריו ונסיונו העסקיים במקרקעין, ולא בשל כישוריו לנהל בית ספר. ידיעת עובדה זו דרושה כדי להבין את התנהלות המשיבים 2–4 ביחס למשיבה.

יא. המכירה החפוזה

86. במועד בלתי ידוע לנו פנו המשיבים למתכננים והגישו בשם המשיבה תוכניות לשינוי היעוד של 108 דונם משטח של כ-185 דונם המשמש את כפר הנוער, לשכונת מגורים. ב-30.3.09 החליטה הועדה המקומית לתכנון ובניה השומרון לאשר את התוכנית ולהמליץ בפני הועדה המחוזית לתכנון ערים לקבלה,⁹⁶ והודיעה על כך למשיבה במכתב מ-10.5.09.⁹⁷

87. בשטח שנועד למכירה החפוזה מצויים גם מבני מגורים לחניכי הפנימיה והצוות, ועל כן רצו המשיבים לסגור את הפנימיה בהקדם. מיד לאחר קבלת מכתב הועדה המקומית, ב-14.6.09, שולח המשיב 4 ("פולק") לבלום דוא"ל בנושא "מצב פנימיה – דף מקדים לשיבה".⁹⁸ המסמך מנתח את העלויות הנוספות שייגרמו למשיבה מסגירת הפנימיה. מסקנתו היא, שסגירת הפנימיה תכניס את המשיבה לגרעון תקציבי שוטף של כ-2 מיליון ₪ בשנה.⁹⁹ זאת, בהנחה שלא תיפגע התמיכה למשך החקלאי בסך 1,500,000 ₪ בשנה,¹⁰⁰ בעוד שבפועל, ביום 31.5.10 הודיעה המדינה כי התמיכה למשך החקלאי לא תועבר למשיבה בשנת 2010 עקב סגירת הפנימיה.¹⁰¹ כלומר, סגירת הפנימיה תגרום נזק כספי למשיבה, ולכן "אם רוצים לסגור את הפנימיה לאלתר, יש לצמצם באופן דרסטי את שטח בית הספר בפועל".¹⁰² על גבי הדוא"ל רשום בכתב יד כי בסוף השנה שלאחר מכן תיסגר הפנימיה.

88. החישובים שערך פולק הבהירו שהפעלת בית הספר של המשיבה ללא הפנימיה תגרום לגרעון כבד של 3.5 מיליון ש"ח. עובדה זו היא היפוכה של טענת המשיבים לפיה הפעלת בית הספר של המשיבה עם הפנימיה היא המכניסה את המשיבה לגרעון תקציבי של 2 מיליון ₪.¹⁰³ אלא שהמשיבים לא נותנים לעובדות לשבש השגתן של המטרות שסימנו. את שלא עושים הנתונים הכספיים, ניתן למלא במלל. ההתאחדות הזמינה וקיבלה ביום 16.11.09 מסמך "ממצאים ומסקנות" של נתיב ייעוץ כלכלי למוסדות חינוך, אשר ממליץ "לשקול בכובד ראש את המשך קיומה של הפנימיה וכל הפעילויות הנלוות לה" מחמת בעייתיות בהפעלת הפנימיה/כפר המנומקת בכך שאין מספר ילדים אופטימאלי

בפנימיה.¹⁰⁴ לדברי מר הימן, הפעלת הכפר/פנימיה יוצרת גרעון "ריאלי" של 1,890,000 ₪. את הגרעון הזה, לדברי הימן, "לא ניתן לגלות בדוחות המבוקרים ובתקציב שסוכם עם משרד החינוך". הוא עצמו גילה זאת רק הודות ל"לימוד והעמקה" במסמכים הללו, ולאחר שהפעיל את "מיטב שיפוט המקצועי המבוסס על נסיון של 15 שנים במאות מוסדות חינוך". עיון בנתוני התקציב המאושר לשנת 2009¹⁰⁵ מעלה כי למשיבה עודף תפעולי של 762,716 ₪, 201,424 ₪ עודף לפנימיה, 10,545 ₪ עודף לכפר,¹⁰⁶ 535,415 ₪ עודף להוראה, ו-15,332 ₪ עודף למשק החקלאי. את הסכום ה"ריאלי" עליו הצביע הימן ניתן לאתר בקלות - זהו גרעון בסך 1,886,593 ₪ שנובע מ-1,655,536 ₪ פחת והיתרה היא הוצאות מימון.¹⁰⁷ המשיבים מצידם, מיד כשהגיעה לידם הבשורה על הגרעון ה"ריאלי" הנסתר, ניצקו ושלחו את ההודעה למשרד החינוך. המכירה החפוזה, אגב, בוצעה לפני קבלת הערכת נתיב, כלומר לא ניתן היה כלל להביא במנין השיקולים לביצוע המכירה את ההערכה הזאת.

89. תוך חודשיים מעריכת חישוב פולק, ב-13.8.09,¹⁰⁸ כבר אותרו הקונים וסוכמה העסקה למכירת 54 דונם מתוך השטח שהועדה המקומית המליצה לאפשר לבנות עליו שכונת מגורים.

90. ואכן ביום 1.9.09 חתמו המשיבים על מכירת 54 דונם לקבוצת קונים, תמורת 19 מיליון ₪. שמעוני התהדר בהשגת מחיר זה, ואף דרש, וקיבל מהמשיבה, עבור "ייעוץ משפטי מכירת אדמות" 307,560 ₪ (השיק נערך לפקודת נ.ע.ה ניהול וייעוץ בע"מ).¹⁰⁹ הוא גם זכה לשבחים על כך במכתב עו"ד מזרחי, יועץ המס שטיפל במכירה, וזכה לשכר טרחה בסך 442,700 ש"ח.¹¹⁰ פולק זכה אף הוא למענק מיוחד.¹¹¹ אולם ראינו שמינהל נכסי הדיור הממשלתי העריך קבוצת חלקות זו עוד בשנת 2008 ב-17.5 מיליון ₪ לפחות במימוש מהיר (לאחר ניכוי של 35% לערך). הסך של 10.5 מיליון ₪ התייחס ל-60% מהקרקע, לאור ההשערה שתבצע הפקעה של 40% לצרכי ציבור,¹¹² אלא שזו נתבדתה כאשר הועדה המקומית החליטה שלא נדרשת הפקעה כלשהי.¹¹³ ועוד. האומדן הניח כי ניתן יהיה לבנות 2 יח"ד לדונם,¹¹⁴ בעוד שבפועל אושרו למשיבה 4 יח"ד לדונם.¹¹⁵ האומדן נערך לבדיקת נאותות הבטחונות לחוזה הלוואת המדינה, וערכם במימוש, כאשר 54 הדונם לא נכללו במסגרת הבטחונות שקיבלה המדינה, כפי שניתן לראות מיפוי הכח הבלתי חוזר שניתן על פי החוזה. לכן גם הסתפק האומדן במחירי אדמות בשנים 2006 – 2007, תוך ציון שמאז חלה עליה משמעותית במחירי הקרקעות. כך גם לא נדרש האומדן למע"מ, אותו יש להוסיף כדי לקבל תמונה אמיתית של מחיר השוק של הקרקע. מחיר המכירה שהושג בודאי שאינו עילה לשבח לשמעוני, גם אילו היה זה הנתון היחידי בידי המשיבים בשעתו.

91. הגשנו תוצאות של 8 מכרזים שערך מינהל מקרקעי ישראל לגבי מכירת מגרשים בפרדס חנה-כרכור, שלגביהן ניתן כבר אישור לבנייה צמודת קרקע. התוצאות במכרזים הן מ-1.3.2009 עד 28.4.10. המחיר למגרש בן כחצי דונם נע בין 889 ₪ למ"ר במכרז הראשון, 1,342 ₪ למ"ר במכרז שאושר ב-24.6.09 עבור לאה שמעוני, ועד 1,636 ₪ למ"ר במכרז האחרון, בתוספת מע"מ והוצאות פיתוח. כלומר, הצפי ביום המכירה היה לקבלת סך של 84 מיליון ש"ח, בתוספת הוצאות פיתוח. בהתחשב בעובדה שניתן לבנות על דונם קרקע של המשיבה ארבעה בתים, ושהזכויות הנמכרות הן בעלות ולא חכירה, יש להניח שהמחיר למ"ר היה גבוה יותר.

92. הואיל וחלק מהשטח הנמכר תפוש על ידי מבנים ומתקנים בשימוש המשיבה, נקבע כי מסירת השטח לקונים תבוצע תוך 4 שנים, או בתום שנה מיום אישורה למתן תוקף של התב"ע המתוכננת בועדה המחוזית, לפי המוקדם.¹¹⁶ כלומר, שני הצדדים ידעו שהקרקע הנמכרת דרושה לפעילותה של המשיבה והעריכו כי אישור הועדה המחוזית יסתיים תוך פרק זמן קצר משלוש שנים, שהינו בתוך תקופת הלוואת המדינה. אילו אכן דאגו המשיבים להבטיח קיום למוסד חינוכי במתחם, הם היו ממתנים עד להשלמת הליכי התכנון, ולכל היותר, ככל שהמשיבה לא היתה עומדת בהחזר מלוא

התשלומים על חשבון ההלוואה, והמדינה היתה מסרבת למחזר את החוב, היו מוכרים שטח אדמה קטן בשולי הכפר. בריבוי מסמכי המכרזים בפרק זמן קצר ומספר המשתתפים הגדול בכל אחד מהמכרזים, ניתן לראות שקיים ביקוש רב לקרקעות במקום.

93. ניתן להבחין על חוזה המכר בשני שרבוטי עט בשם המשיבה. לא ניתן לזהות של מי הם. לא הוצג כל פרוטוקול של אורגן של המשיבה שהיה מוסמך לאשר את עיסקת המכירה החפוזה, בטרם נחתם חוזה המכר. המסקנה היא שלא היה כלל אישור כזה. יתר על כן, רמז לנסיון לאשרר בדיעבד את המכר, ניתן למצוא בדברי גדי שטילמן באסיפה הכללית מ-28.7.2010 (!) באומרו "אושר גם מכר המקרקעין".¹¹⁷ בכך הודה הלה שעסקה זו מעולם לא אושרה כדין. הקונים אף הם היו ערים לכך, ולכן לא רשמו על שמם את הבעלות בלשכת רישום המקרקעין למרות חלוף חודשים ארוכים מאז שולמה מלוא התמורה, ובלא מנגנון אפילו לתשלום דמי שכירות עד מועד מסירת החזקה האמיתית.

94. המכירה היתה פעולה חפוזה, האומרת דרשני. לטענת המשיבים הם נאלצו למכור את השטח בשל חובות המשיבה. אולם ראינו שהחוב בגינו נרשמה על השטח משכנתא לטובת בנק הפועלים סולק עוד לפני החתימה על חוזה המכר. טענה שניה שהעלו המשיבים היתה, שהריבית שהמדינה גובה עבור ההלוואה היא גבוהה, ולכן אצו לפרעה. מעניין לציין שבהתאם לבאור 19(2) למאזן, ההלוואה ע"ס כ-10.5 מיליון ₪ שהושגה כביכול רק "דרך חברת האיכרים", ניתנה באותה ריבית שהמדינה גבתה. מדוע לגבי הלוואה זו לא ראו את שיעור הריבית כגבוה? ועוד, קשה לראות כיצד טענה זו מתיישבת עם העליה האדירה הצפויה בשווי הקרקע משיושלמו הליכי התכנון. המכירה נראית לכן כ"מהר שלל חש בז". כפי שהמשיבים עצמם טוענים, השתמשו בתשלומים הראשונים שקיבלו מרוכשי השטח כדי לסלק את הלוואת המדינה, למעלה משלוש שנים לפני הגיע מועד פרעונה. כלומר, המכירה החפוזה לא נועדה להחזר חובות, אלא למטרה אחרת. נראה שהמגבלות שהטילו על המשיבים הוראותיו של חוזה הלוואת המדינה הפריעו להמשך פעולותיהם למימוש מהיר של מקרקעי המשיבה למזומנים. מגבלות אלה פורטו בעיקר בסעיפים 17–31 של חוזה הלוואת המדינה. בין המגבלות נציין: המשך פעילות בית הספר כולל הפנימיה (ס' 18); הפסקת תשלום דמי ניהול להתאחדות (ס' 23); הפסקת התקשרויות עם צדדים קשורים (ס' 24); איסור למכור, לשעבד או לשנות את ייעודו של נכס כלשהו (ס' 25); לא לפגוע בפעילות החינוכית המתקיימת בביה"ס ובפנימיה (ס' 30).

95. עם קבלת תמורת המכירה החפוזה החלה שאיבת כספים מאסיבית מקופת המשיבה.¹¹⁸ יתכן שהחוזה נחתם ב-1 בספטמבר, על מנת שפעולות אלו לא ייראו בדוחות הכספיים שעל המשיבה להגיש למשרד החינוך בגין השנה שהסתיימה ב-30.8.09, כשהמשיבים סברו כי לא יצטרכו להגיש עוד דוחות כספיים נוכח הפסקת פעילותו של המוסד החינוכי של המשיבה. כך, למשל, למחרת משלוח ההודעה, הם עוד דרשו, וכך גם קיבלו מהמדינה, תשלום עבור השקעה מתוכננת בהקמת צובר גז במשתלה המצויה בשטח שנמכר כשלושה חודשים קודם לכן.¹¹⁹

יב. "אנו מתכננים הקמת מכללה"

96. יצוין שבמכתבה של ב"כ המבקשים מ-11.2.10 הועמדו ההתאחדות ומנהלי המשיבה על כך, שמן הראוי הוא שיתפטרו מתפקידיהם בשל חוסר נכונותם למלא את חובותיהם כלפי המשיבה.¹²⁰ במכתב תגובה של שמעוני מ-14.2.10 הודיע הלה ש"איש אינו חולק על זכותה של התאחדות האיכרים להעביר את מניותיה בבית הספר לגורם שלישי".¹²¹ זו הודאה שאכן ההתאחדות מתכוונת למכור את כל נכסי המשיבה. בתשובתה מ-14.2.10 הציעה ב"כ המבקשים להתאחדות להזדרז ולפנות "לעורך דין המתמצא בדיני חברות לתועלת הציבור".¹²²

97. כנראה שההתאחדות קיבלה את ההצעה, וכך נולד הרעיון – כולו בוסר בינתיים – להקים מכללה הנושאת את עצמה כלכלית. הרעיון של המשיבים, להקים מכללה בשטח שיסאיר לאחר מכירת בית

הספר, נולד לראשונה במכתב עו"ד גדי רובין בשם ההתאחדות מיום 17.2.10.¹²³ "לאחר השלמת המהלך תעשה החברה שימוש בנכסים שיוותרו בבעלותה לשם קידום מטרות החברה, אם על ידי הקמת מוסד חינוכי חקלאי במתכונת שבה החברה תוכל לשאת את עצמה מבחינה כלכלית מבלי להיקלע שוב לחובות או בכל דרך אחרת שתמצא לנכון". כלומר, אין, ולא היתה, כל תוכנית אי פעם להקים בשטח שיוותר לאחר המכירה החפוזה ולאחר מכירת בית הספר, מוסד אחר. להתאחדות יש פנאי לחשוב איזה מין מוסד חינוכי להקים ביתר השטח (אם בכלל), כדי שתוכל לומר שהמשיבה מופעלת במסגרת מטרותיה.

98. ב-24.2.10 הגישו המבקשים את הבקשה לבית המשפט. כנראה שעובדה זו שימשה למשיבים כזריקת מרץ. הם החלו בזריזות לקדם, כביכול, הקמת צוות היגוי להקמת מכללה. מפרוטוקול הדירקטוריון מ-14.4.10¹²⁴ מסתבר שעד מועד זה לא קיים הדירקטוריון אי פעם דיון בשאלה אם יש להקים בכלל מוסד חינוכי חדש. בחופזה הוקם איך שהוא על ידי "החברה" צוות היגוי להקמת המכללה, מורכב מכמה דוקטורים, דירקטור אחד, עו"ד בוגט וצבי אלון. הפרוטוקול מהישיבה התקבל על ידי רשם ההקדשות כבר ב-15.4.10, כפי שמציינת חותמת על עותק הפרוטוקול שהוגש לבית המשפט. אין כל פרוטוקול אחר של ישיבת דירקטוריון של המשיבה שזכה להנצחה כזו, ולא בכדי: אין צורך בכך. אבל כאשר מנסים לייצר מהר הוכחות על כוונה רצינית, אין – לדעת המשיבים – דרך יפה מאשר לקבל חתימה מרשם ההקדשות שקיבל העתק מהמסמך. "על ראש הגנב בוער הכובע."

99. במהירות הבזק, ביום 3.5.10 כבר הספיק ד"ר עודד שגיא להכין מסמך,¹²⁵ הנקרא יותר כעלון פרסומת מאשר כעבודת מטה. העיקר שהוא כולל רשימות ארוכות של פעילויות אשר "המכללה הירוקה" – כך נקראת במסמך זה המכללה שטרם תוכננה – אמורה לממש. קשה לראות כיצד מימוש מטרות אלה יתכן ב-30 הדונם המפוצלים שישארו לפליטה מהמכירות המתוכננות. וכמובן, אין בדיקת היתכנות, אין בדיקה האם קיים שוק פוטנציאלי של דורשים לשירותי מוסד כזה.

100. ביום 18.4.10 הגישה ההתאחדות כתב תשובה לבקשה, ובו הודיעה כי תוך שלושה חודשים תגבש ועדת מומחים מקצועית תוכניות לימודים מפורטות לכל אחד ממסלולי הלימוד במכללה.¹²⁶ לאחר ישיבת בית המשפט שהתקיימה ב-6.9.10 הגישו המשיבים מסמכים רבים חדשים. אחד מהם, פרוטוקול אסיפה כללית מ-28.7.10, מוכיח שלראשונה במועד זה התבקשה האסיפה הכללית לדון בנושא המכללה. מר הימן, חבר ועדת הביקורת, לא ידע על כך דבר. האסיפה החליטה "לאשר תוכנית לימודים בתחום החקלאות כבר בראשית שנת הלימודים הקרובה", כלומר שנת הלימודים תשע"א. האם ההחלטה מבוצעת? יש אישורים להקמתה של המכללה? כמה תלמידים נרשמו? מה המקורות הכספיים להפעלתה? נשמח לשמוע מהמשיבים על המצב בעת כתיבת סיכומים אלה.

101. מתחם כפר הנוער הינו בשטח עירוני של 185 דונם, כ-174 דונם שייכים למשיבה והיתרה לאיגוד ערים השומרון למוסדות חינוך על יסודיים.¹²⁷ על שטח של 108 דונם השייך למשיבה מתוכננת כבר כיום שכונת מגורים. אילו אכן התכוונו המשיבים שהשטח הזה מיועד לשמש מכללה, הם היו בודאי פונים לוועדת התכנון כדי למשוך את בקשתם לאישור לגבי השטח המתוכנן שלא נמכר. לנוכח הטענות החמורות המועלות נגדם בבקשה הנדונה, בודאי היו טורחים ומביאים ידיעה כזו לידיעת בית המשפט. ניתן אפוא להסיק, שקידום תוכנית הבניה למגורים לגבי שטח זה עומדת בעינה. כלומר, ברור שבדעת המשיבים למכור גם את יתרתו של השטח, למרות שאין למשיבה צורך למכרו מבחינת חובותיה.

102. המשיבים מנסים למכור למדינה 35 דונם שעליהם מוצבים מבני הכתות והמעבדות. מכירה מיותרת לחלוטין מבחינת מצבה הפיננסי של המשיבה, אפילו קיבלו את גרסת המשיבים ביחס לגובה חובות אלה. ברור שההתאחדות עסוקה בלחסל את המשיבה כנדל"ן, והפיכתו למזומנים. קשה להאמין

שלעוסקים במלאכת קודש זו לא יידבקו "בדרך" סכומים משמעותיים, המצדיקים את טרחתם הרבה בעניין.

103. גם מותר השטח, שאינו כלול בשכונת המגורים או בשטח המיועד למכירה למדינה, יזכה בודאי לתכנון יצירתי, ואולי כבר נדון כעת. תכליות לשימושים חקלאיים-לימודיים אין בו.¹²⁸ ניתן לראות במפות שצורפו לחוזה ההלוואה כי 30 דונם אלו מפוצלים לשתי חטיבות קרקע של 15 דונם כל אחת. ביניהן יפריד בית ספר תיכון.

104. לא ניתן להאמין למשיבים שהם שינו את תוכניתם המקורית למכור את כלל נכסי המשיבה. המטרה היחידה שלשמה נולד הרעיון להקים מכללה הוא כדי לנסות להשיג דחיית הבקשה שהגישו המבקשים, בנימוק שהמשיבים ממשיכים את מימוש מטרות המשיבה. הרעיון הועלה, כאשר המשיבים קיבלו לראשונה ייעוץ משפטי, כנראה מעו"ד רובין, שטענת המבקשים צודקת. עד כמה הרעיון אינו רציני ניתן להבין מהעובדה שאת שטח כיתות ביה"ס והמעבדות הם מוכנים למכור. אילו באמת רצו להקים מכללה, היו דורשים מהמדינה לדאוג לתלמידי בית הספר שיעברו לבתי ספר אחרים באזור, כפי שעשו עם הפנימיה. אולם אם יימכר השטח למדינה, יהיה עליהם לבנות בנינים חדשים שימשו כקמפוס בשטח הנותר – דבר שיעלה בודאי עשרות מיליונים. ואנחנו כבר יודעים שההתאחדות אינה מוכנה להשקיע אפילו פרוטה אחת במשיבה.

105. את התמורה שתשלם המדינה עבור מתחם בית הספר יעדיפו המשיבים להשקיע במקום אחר. ללא חרב המשפט המתנופפת בשל הגשת בקשה זו, הם ירגישו חופשיים לנהוג בכספים שיכנסו לקופת המשיבה כפי שימצאו לנכון.

יג. עמדת הפרקליטות

106. כפי שניתן להסיק מתשובת הפרקליטות, היא מייצגת למעשה שתי רשויות – משרד החינוך ורשם ההקדשות. אשר למשרד החינוך, התבקשה הפרקליטות להציג את עמדתו על ידי שופט בית המשפט העליון, כאשר נדונה בקשת המבקשים לערער על אי קביעת דיון דחוף בבקשה הנוכחית. אולם הפרקליטות מלכתחילה יצגה את רשם ההקדשות, שצורף כמשיב על ידי המבקשים. עמדת הפרקליטות היא שככל שהדבר נוגע למדינה, ניתן לקבל את דברי המשיבים ללא ביקורת. אולם עמדה זו אינה רלבנטית לדיון. אשר למשרד החינוך – לא הובהר האם היה ער לכך שההתאחדות אינה הבעלים של הקרקעות או שמא סבר כי אין לעובדה זו משמעות. משרד החינוך הרגיש עצמו כנראה נאלץ להשלים עם המציאות, שבעל המוסד החינוכי אינו מוכן להמשיך ולתפקד, וברור שחסר סמכות לאכוף עליו להמשיך. אין בעובדה שמשרד החינוך מוכן להסכין עם פיזורם של ילדי הפנימיה לפנימיות אחרות, ועם הוצאתם של כספים מיותרים לרכישת אדמות מהמשיבה, כדי להכשיר את חיסולו של כפר הנוער בניגוד להוראות חוק החברות.

107. שונה הדבר באשר לרשם ההקדשות: המחוקק הטיל עליו חובה בחוק החברות לפקח על פעולות חל"צ. לדעתנו, לא גילה הרשם ערנות מספקת לנוכח הטענות החמורות שהעלו המבקשים. הדבר תמוה, שכן בעניין קרן כצנלסון שהובא לעיל, הרשם הוא שהוביל את הניהול המשפטי בשאלה אם מותר לבית ברל לתת ערובות למפלגת העבודה. יפה עשה הרשם, כאשר שלח לדיון בבית המשפט בבקשה עורכת דין מטעמו.

יד. מעמד המבקשים בתיק זה

108. סעיף 345 לחוק החברות קובע כי "בכל ענין לפי חוק זה הנוגע לחברה לתועלת הציבור, רשאי לפנות לבית משפט כל מי שנפגע מפעולתה של החברה, בין במעשה ובין במחדל, בבקשה למתן הוראות לחברה לפעול בהתאם למטרותיה או בהתאם להוראות חוק זה".

109. עד לחקיקת תיקון 6 חל על חל"צ, בכל עניין של נאמנות, חוק הנאמנות, לרבות סעי' 39, הנותן רשות לפנות לבית המשפט לא רק לנאמנים וליוצר הנאמנות, ולא רק לנהנים אלא גם ל"מעוניין", שהוא מושג מעורפל במתכוון.
110. בהצעת החוק לתיקון חוק החברות, שהובילה לחקיקת תיקון 6, הסעיף המקביל הוא 345כא. הנסח השתמש במונח "מעוניין", ובדברי ההסבר הוא אכן מציין, שעד למועד חקיקת תיקון 6 חלה על חל"צ הוראת ס' 39 האמור, והכוונה להחיל אותה הוראה על חל"צ, בתיאומים מתאימים, גם בתיקון 6.¹²⁹ חברה לתועלת הציבור בהגדרתה נועדה לקדם מטרה לטובת ציבור רחב בלתי מסוים. את השינוי של המונח מ"מעוניין" ל"נפגע" בחוק שהתקבל ניתן להבין כדרישה לקיומו של קשר עם החל"צ, אשר בגינו הפונה רשאי לטעון בצדק שהוא נפגע. זאת במטרה לצמצם את חוג הפונים האפשרי.
111. מספר שיקולים משותפים הניעו לחקיקת שתי ההוראות האלה: הן בנאמנות והן בחל"צ חסרים גורמים אשר יפעילו את בית המשפט, כאשר קיימת הפרת חובה מצד הנאמן או הגורמים הפועלים בחל"צ. עובדה זו מגבירה את הסיכונים שהנאמן וכן בני האדם הפועלים בחל"צ, ינצלו את כוחם לעשות בנכסים שבשליטתם כרצונם. יש אפוא לאפשר לקבוצה רחבה של גורמים להתריע על בעיות בתפקוד הנאמן או הפועלים בחל"צ.
112. מאפיין משותף חשוב נוסף הוא שלפונה אין בהכרח מעמד של תובע, כפי שמקובל בתביעות אזרחיות. הפונה הוא רק הגורם המפעיל את מנגנון בית המשפט כדי שיתייחס לבעיה שנוצרה. ועוד, הסעד שבית המשפט נדרש להעניק בשני המקרים אינו מוגבל לענינו של הפונה. לפונה מעמד של כוח מניע, ותו לא. הדברים ברורים יותר כשאנו בוחנים את ס' 39, המקנה רשות עמידה בפניות לבית המשפט בעניני נאמנות גם למספר גורמים שאין להם עניין אישי בתוצאה: יוצר הנאמנות, נאמן, מעוניין, וזאת בנוסף לרשות הפניה הנתונה לנהנה. כלומר, הפונה הוא רק המפעיל את מנגנון בית המשפט, לאו דווקא לטובת עצמו.¹³⁰
113. בהתאם לגישה זו, בשני הסעיפים ניתנת רשות פניה ליועץ המשפטי לממשלה בכל עניין שהוא סבור שיש בו ענין לציבור. גם הוא ממלא רק תפקיד של מפעיל את בית המשפט.
114. לחל"צ יש בעיה מבנית: אין מי שבדין זכאי ליהנות מנכסיה או משירותיה, זולת מי שזכאי לכך בשל מטרותיה. לגבי המשיבה הרי אלה התלמידים והעובדים. הם זכאים בהתאם לחוזים שכרתו עם המשיבה. לטוענים כי הם בעלי מניות היסוד היחידים, יש עניין לפעול לממש את החלטת החיסול, ובהקדם. עמדתם מיוצגת על ידי המשיבים. 144 בוגרים של המשיבה, וביניהם יורשי בעלי המניות הרשומים ברשם החברות שלמדו על המתרחש, ביקשו להצטרף כתומכים בבקשות המבקשים בתיק זה, אך בית המשפט החליט שלא לצרפם.
115. המבקשים דגן נפגעו מהחלטת המשיבים לסגור את הפנימיה. ההחלטה התקבלה, כפי שהראינו, שלא בתום לב, שכן היא מהווה צעד במימוש נכסי המשיבה, כדי ליהנות מהם, בניגוד למטרתה של המשיבה ולחוק. הצעדים נעשו תוך חוסר מודעות לקיומו של חוק השולל מבעלי מניות בחל"צ את הזכות לחלק ביניהם את רכוש החברה עם חיסולה, או תוך דריסה ברגל גסה של החוק. היחידים שהביאו את הנושא לבחינתו של בית המשפט הם המבקשים, הנפגעים מכך שלא יוכלו להמשיך ולעבוד אצל המשיבה.
116. תזכיר ההתאגדות של המשיבה אף קובע בסעיף 2(5) את המטרה לדאוג למזון, לינה ורווחה של העובדים והתלמידים,¹³¹ – *"To provide for the feeding, lodging, accommodation and welfare of students, workers and..."* לקיים פנימיה לנזקקים לשירות זה.

117. אומרת דרשני העובדה שלמרות הזמן הרב שחלף מאז שהרוכשים במכירה החפוזה שילמו את מלוא התמורה, טרם נרשמה העיסקה בלשכת רישום המקרקעין. כנראה גם לרוכשים ברור שעסקה זו, המפוקפקת על פי נסיבותיה, עשויה להתבטל אם תבחן לעומקה על ידי מנהל ממונה מטעם בית המשפט או על ידי דירקטוריון אחר שימונה למשיבה. עובדה היא שגם משרד החינוך הבין כנראה שמכירת מתחם בית הספר למדינה היא פעולה שחוקיותה מפוקפקת ומסתמא תמתין המדינה להכרעת הדין בתיק זה בטרם תמשיך במשא ומתן עם ההתאחדות על רכישת המתחם. מכל מקום במצב הקיים אין מניעה חוקית או מעשית שבית הספר, כולל המשק החקלאי והפנימיה, יופעלו גם להבא על ידי המשיבה, וכי המבקשים ויתר העובדים של המשיבה ימשיכו להיות מועסקים על ידה. שכן לא חל כל שינוי פיזי בשטחים ובמבנים העומדים לרשות המשיבה, וכפי שראינו גם אילו התקבלה החלטה על ידי המשיבה להפסיק להפעיל את כפר הנוער, החלטה זו בטלה מעיקרה.
118. כפי שראינו, ההחזקה במניות המשיבה כרוכה בחובה לפעול לקידום מטרתה כחל"צ. חוק החברות אינו עוסק בהשלכות שישנן לעובדה זו על חובותיהם של בעלי המניות, ואינו קובע סעדים מיוחדים למקרים של הפרת חובה מצידם. בנושאים אלה עלינו להיזקק, אפוא, לחוק הנאמנות. חוק הנאמנות חל על כל מי שנופל בהגדרת הנאמן בסעיף 1 לחוק. לבעל מניות יש עם החברה יחסים חוזיים, שתנאיו מפורטים בתזכיר ובתקנון.¹³² בעל מניות בחל"צ הוא אפוא נאמן על פי חוזה עם החברה.¹³³
119. בחברה רגילה העברת מניות היא עיסקה בעלת אופי רכושי. לכן ההעברה היא במכירה או בהורשה. בחל"צ העברת מניות יכולה לשמש רק לשם החלפת נאמנים. ההעברה יכולה להיות רצונית, למשל כאשר מחזיק במניות חל"צ, הדואג לקידום החברה, מגיע למסקנה שאין ביכולתו או ברצונו להמשיך ולהחזיק, והוא דואג למצוא גורם אחר, המוכן ליטול על עצמו את האחריות הכרוכה בהחזקה במניות הללו.
120. שונה המצב במקרה שלנו, כאשר ברור שאנשי ההתאחדות רואים בנכסי המשיבה מקור לרווחים להתאחדות ואולי גם לעצמם: הם לא יוציאו את מניות המשיבה מידיהם אלא אם כן בית המשפט יורה כן. דומה המצב במקרה של יורש פונקציונאלי, היינו, מי שנקבע בצוואה כיורש נכס, אולם הוטל עליו בצוואה להחזיק או לפעול בו לטובת נהנה או למטרה אחרת.¹³⁴ בית המשפט רשאי לפטרו, וגם למנות יורש פונקציונאלי אחר במקומו.¹³⁵

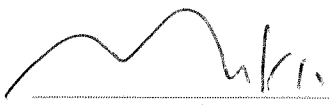
סמכות בית המשפט לתת את הסעדים המבוקשים

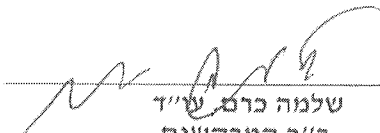
121. המבקשים אינם תובעים בתיק זה שכר עבודה. לטענתם, המשיבים פיטרו אותם רק מכיוון שמנהלי ההתאחדות החליטו להביא את המשיבה לסוף דרכה כחברה לתועלת הציבור, על מנת לנצל את משאביה לתועלתם. מכיוון שהחלטה זו בלתי חוקית מטעמים שונים, שפורטו לעיל, היא בטלה. בטלות זו חלה גם על ההחלטה לסגור את הפנימיה, שהוא מקום עבודתם העיקרי אצל המשיבה של רוב המבקשים. המבקשים מצפים שבעקבות החלטת בית המשפט להצהיר על בטלות ההחלטה, ממילא מעמדם של המשיבים כעובדים אצל המשיבה יושב לקדמותו.
122. סמכויות בית המשפט בענייני נאמנות הן רחבות בהרבה מסמכויות השיפוטיות הרגילות, וזאת בשל מגוון התפקידים שהוא ממלא.
123. כך סעיף 22(ג) לחוק הנאמנות מסמיך את בית המשפט לפטר נאמן. הואיל ומחזיקי מניות היסוד במשיבה הם נאמנים, מוסמך בית המשפט לפטרם. משעה שפורטו, אין עוד כל הצדקה שיחזיקו במניות המשיבה. בעצם זו הפרת חובה להמשיך ולהחזיק במניות. בגדר סמכותו הטבועה, מוסמך בית המשפט להורות למחזיקים במניות להעביר למי שבית המשפט ימנה כנאמן במקומם, בהתאם

לסעיף 22(ב) לחוק הנאמנות. לחילופין, יש להפעיל את הוראותיו של חוק הנאמנות בנושאים אלה על דרך ההיקש.¹³⁶

124. בית המשפט הנכבד מתבקש איפוא לקבוע ולהורות:

- א. ההחלטות של הדירקטוריון ושל האסיפה הכללית של המשיבה לסגור את הפנימיה וכן למכור את בית הספר בטלות. לפיכך להורות למשיבה כי עליה לנקוט בצעדים מידיים לחידוש הפעלתה של הפנימיה.
- ב. להימנע מפעולות מימוש של נכסיה של המשיבה.
- ג. להימנע מלהעביר למשיבה 2 ולגופים הקשורים עימה כל כספים או נכסים.
- ד. אסור על המשיבה למכור את מתחם בית הספר.
- ה. לחייב את המשיבה לפעול לביטול חוזה המכירה של 54 הדונם.
- ו. לחייב את המשיבה לבטל את הבקשה לשינוי התכנון של חלק ממקרקעיה לשכונת מגורים.
- ז. לחייב את המשיבה 2 להחזיר את מניית היסוד במשיבה שבידיה לידי הדירקטוריון של המשיבה. כמו כן להורות למשיבה 2 לגרום לכך שגם חברת האכרים תעביר לידי הדירקטוריון את כל מניות היסוד במשיבה שברשותה. חברת האכרים, המחזיקה כנטען ב-57 מניות יסוד במשיבה, אינה מופיעה כמשיבה בתיק, כיוון ששמה כבעלת מניות לא נזכר במסמכים שהמבקשים מצאו בתיק המשיבה במשרד רשם החברות, אלא רק במסמכים שהמשיבים הגישו לבית המשפט לאחרונה. מהמסמכים שהגישו המשיבים עולה, שחברת האכרים אינה אלא מכשיר בידי ההתאחדות, שהיא אגודה עותמנית. לפיכך צו המחייב את ההתאחדות לגרום לכך שחברת האכרים תנהג במניות המשיבה כפי שבית המשפט יורה, יהיה אפקטיבי.
- ח. למנות מנהל מפעיל, שתוקנינה לו סמכויות הדירקטוריון, ובכללן הסמכות לחפש ולמצוא מועמד לקבלת מניות היסוד במשיבה, על מנת שיפעיל את בית הספר והפנימיה בהתאם לתזכיר ההתאגדות והתקנון, וכן ימנה דירקטוריון וועדת ביקורת חדשים למשיבה. כמו כן יוסמך המנהל המפעיל להפקיע את המניות במשיבה שבידי המשיבה 2 וחברת האכרים על פי תקנה 7(ד) לתקנון המשיבה.
- ט. לחילופין, בית המשפט ימנה כונס על פי תקנה 388(א) לתקנות סדר הדין האזרחי. לכונס תוקנינה הסמכויות, ותוטלנה עליו החובות, שפורטו לעיל ביחס למנהל מפעיל.
- י. לחייב את המשיבים בשכר טרחה ובהוצאות המבקשים.

רויטל כרם, עו"ד
ב"כ המבקשים

שלמה כרם, עו"ד
ב"כ המבקשים

מראי מקום ואסמכתאות

- ¹ מסמך פרוטוקול 29.7.08 מצורף לחוזה הלוואת המדינה, נספח 7 לתצהיר פולק
- ² עמ' 2 לפרוטוקול, הע' 1 לעיל
- ³ בראש עמ' 3 לפרוטוקול, הע' 1 לעיל
- ⁴ באמצע עמ' 1 לפרוטוקול, הע' 1 לעיל
- ⁵ נספח א-1 לתצהיר אלון
- ⁶ ע"א 2438/09 מדינת ישראל – רשם ההקדשות נ' קרן ברל כצנלסון ומפלגת העבודה הישראלית [טרם פורסם], מיום 12.9.10
- ⁷ פרשת קרן ברל כצנלסון, כב' הש' רובינשטיין, פסקה מב
- ⁸ מסמך 35 למסמכי המשיבים מ-4.10.10
- ⁹ נספח 14 לתצהיר פולק
- ¹⁰ נספח א-5 לתצהיר אלון
- ¹¹ קול קורא, נספח א-8 לתצהיר אלון
- ¹² נספחים א-6, א-7 לתצהיר אלון
- ¹³ ע"א 747/71 סולבי ואח' נ' שיקמונה חברה ממשלתית עירונית לשיקום משכנות עוני בחיפה בע"מ, פ"ד לו (4) 239 בעמ' 245-246.
- ¹⁴ תקנה 7(ו) לתקנון נספח א-5 לתצהיר אלון, בעמ' 60 לנספחי המרצת הפתיחה
- ¹⁵ תקנה 7(ז) לתקנון נספח א-5 לתצהיר אלון, בעמ' 60 לנספחי המרצת הפתיחה
- ¹⁶ נספח א-11 לתצהיר אלון
- ¹⁷ סע' 345 לא לחוק החברות, התשנ"ט – 1999 ("חוק החברות")
- ¹⁸ סע' 345 (א) לחוק החברות
- ¹⁹ סע' 345 ו לחוק החברות
- ²⁰ סע' 345 כא לחוק החברות
- ²¹ סע' 345 טו(א) לחוק החברות
- ²² סע' 345 טו(ב) לחוק החברות
- ²³ חוק הנאמנות, התשל"ט – 1979 ("חוק הנאמנות")
- ²⁴ פרשת קרן ברל כצנלסון, חוות דעת השו' רובינשטיין, פסקה ט, אמנם משתמש במונח "נציג" במקום "נאמן"
- ²⁵ סע' 254 (א) לחוק החברות
- ²⁶ פרוטוקול ישיבת ועדת החינוך והתרבות מ-29.6.2010, נספח א לתצהיר אלון מ-25.7.10
- ²⁷ סע' 42 לחוק הנאמנות
- ²⁸ חוק האגודות העותמניות, סע' 8 ו-17
- ²⁹ נספח א-19 לתצהיר אלון
- ³⁰ נספח א-22 לתצהיר אלון
- ³¹ מוצג ג-8 למוצגי המבקשים שהוגשו בדיון ביום 6.9.10 ("מוצגי המבקשים")
- ³² נספח א-20 לתצהיר אלון
- ³³ נספח 23 לתצהיר פולק
- ³⁴ מצורף להסכם ההלוואה, נספח 7 לתצהיר פולק
- ³⁵ נספח א-4 לתצהיר אלון
- ³⁶ נספח 14 לתצהיר פולק
- ³⁷ נספח א-5 לתצהיר אלון, בעמ' 59 לנספחי המרצת הפתיחה
- ³⁸ נספח א-8 לתצהיר אלון.
- ³⁹ נספח א-9 לתצהיר אלון
- ⁴⁰ סע' 32 לפקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ד - 1984
- ⁴¹ נספח א-12 לתצהיר אלון
- ⁴² סעיף 4 לתצהיר פולק
- ⁴³ נספח 1 לתצהיר פולק מ-8.6.10
- ⁴⁴ נספח 5 לתצהיר פולק מ-8.6.10
- ⁴⁵ סע' 118 ו-145 לפקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ד - 1984
- ⁴⁶ נספח ב-1 לתצהיר עייש
- ⁴⁷ כתבת התחקיר שפורסמה ביום 2.7.10, נספח ב לתצהיר אלון מ-25.7.10
- ⁴⁸ מסמך 25 למסמכי המשיבים מ-4.10.10
- ⁴⁹ סע' 43(5) לפקודת החברות, כנוסחו מיום 17.12.53, ס"ח תשי"ד 139
- ⁵⁰ סע' 8 לפקודת החברות [נוסח חדש], סע' 7 לפקודה המנדטורית
- ⁵¹ סע' 144 לפקודת החברות [נוסח חדש], סע' 43 לפקודה המנדטורית, ותקנה 51 לתקנון
- ⁵² סע' 233 לפקודת החברות [נוסח חדש], וראו ע"א 70/92 כלל תעשיות נ' לאומי פיא, חברה לניהול קרנות נאמנות בע"מ, פ"ד מז (2) 329; ע"א 427/90 לאו נ' טוקטלי, ואח', פ"ד מה (3) 387

53 מוצג ג-1 למוצגי המבקשים
 54 מוצג ג-2 למוצגי המבקשים
 55 באור 18 לדוחות 2008
 56 מסמך 5 למסמכי המשיבים מ-4.10.10, בעמ' 5
 57 מסמך 5 למסמכי המשיבים מ-4.10.10, בעמ' 7
 58 מסמך 31 למסמכי המשיבים מ-4.10.10
 59 עמ' 5 לדוחות 2008
 60 נספח א-12 לתצהיר אלון
 61 נספח 8 לתצהיר פולק
 62 נספח 9 לתצהיר פולק
 63 נספח א-14 לתצהיר אלון
 64 נספח 7 לתצהיר פולק
 65 מוצג ג-4 למוצגי המבקשים
 66 נספח 7 לתצהיר פולק
 67 י"פ 5771 מיום 29.1.08, בעמ' 1696
 68 סע' 3 לחוזה הלוואת המדינה
 69 ר' הע' 67 לעיל, סע' 2
 70 באור 10 בעמ' 16 לדוחות 2008
 71 סע' 15 לחוזה הלוואת המדינה
 72 עמ' 2 למסמך פרוטוקול 31.12.08, נספח ב לתצהיר אלון מ-11.5.10 בתגובה לבקשת הארכת מועד
 73 עמ' 3 לדוחות 2008
 74 ביאור 1 לדוחות 2008
 75 נסח היסטורי, מוצג ג-15 למוצגי המבקשים
 76 ראו נסח היסטורי
 77 נספח ב-3 לתצהיר עייש
 78 נספח ב-2 לתצהיר עייש, בעמ' 1, הוצאות כפר, למשל פריט 110106-102,912.82 שו' להתאחדות, פריט 1011154
 79 הוצ' טיפול התא. 419,853.60 ש"ח,
 נספח ב-2 לתצהיר עייש, בעמ' 14
 80 ראה למשל הפקדת 1,000,000 ש"ח ב-3/05, מוצג ג-12 למוצגי המבקשים
 81 ראה למשל חיובי עמלות ב-18/7/10 מוצג ג-14 למוצגי המבקשים
 82 נספח 6 לתצהיר פולק
 83 נספח 6 לתצהיר פולק, סע' 22
 84 נספח ב לתצהיר אלון מ-11.5.10 בתגובה לבקשת הארכת מועד
 85 פולק מסביר בסעיף 48 לתצהירו כי ע"פ נספח 9 לתצהירו, השטח הוערך על ידי השמאי הממשלתי ב-10.5 מליון ש"ח
 86 חוזה המכר, נספח א-4 לתצהיר אלון
 87 באור 3 לדוחות 2008
 88 חוזה המכר, נספח א-4 לתצהיר אלון
 89 נספח ט' לחוזה הלוואת המדינה
 90 נספח ח' לחוזה הלוואת המדינה
 91 עמ' 2 לפרוטוקול מיום 23.9.08, מוצג ג-3 למוצגי המבקשים.
 92 מכתב מוסינזון, נספח 6 לתצהיר פולק מ-8.6.10
 93 פרוטוקול ישיבת ועדת החינוך והתרבות מיום 29.6.2010, נספח א לתצהיר אלון מיום 25.7.2010
 94 מוצג ג-10 למוצגי המבקשים
 95 ר' סע' 90 להלן
 96 נספח א-17 לתצהיר אלון
 97 נספח א-4 לתצהיר אלון, בעמ' 39 לנספח' המרצת הפתיחה
 98 מוצג ג-6 למוצגי המבקשים
 99 ר' הע' 98, בעמ' 2, שורה 8
 100 ר' הע' 98, בעמ' 1, פיסקה 6
 101 ר' הודעת ועדת תמיכות, מוצג ג-13 למוצגי המבקשים.
 102 ר' הע' 98, בעמ' 2, שורה 13
 103 סעיף 65 לתצהיר פולק
 104 נספח 15 לתצהיר פולק
 105 נספח ב-3 לתצהיר עייש, עמ' 1 "סיכום נתוני הצעת תקציב"
 106 ר' גם הסבר יגאל לגבי ההוצאות הכלולות כהוצאות כפר, בעמ' 4 לנספח ב לתצהיר אלון מ-11.5.10 בתגובה לבקשת הארכת מועד
 107 ראה סע' 73 לעיל
 108 נספח 11 לתצהיר פולק

- ¹⁰⁹ נספח א-18 לתצהיר אלון
- ¹¹⁰ נספח א-18 לתצהיר אלון
- ¹¹¹ מוצג ג-7 למוצגי המבקשים
- ¹¹² סע' 9.5(ב) להערכת השווי, נספח 9 לתצהיר פולק
- ¹¹³ החלטה 2 לפרוטוקול הועדה המקומית, נספח א-17 לתצהיר אלון
- ¹¹⁴ סע' 6.5 להערכת השווי, נספח 9 לתצהיר פולק
- ¹¹⁵ החלטה 1 לפרוטוקול הועדה המקומית, נספח א-17 לתצהיר אלון
- ¹¹⁶ סע' 5.2 לחוזה המכר
- ¹¹⁷ בעמ' 2 וראשית עמ' 3 למסמך 35 למסמכי המשיבים מ-4.10.10
- ¹¹⁸ ראה סע' 43 לעיל
- ¹¹⁹ מוצג ג-9 למוצגי המבקשים
- ¹²⁰ נספח א-23 לתצהיר אלון, בעמ' 156-157 לנספחי המרצת הפתיחה
- ¹²¹ סעיף 2.4 למכתבו בנספח א-23 לתצהיר אלון, עמ' 159 לנספחי המרצת הפתיחה
- ¹²² מכתבה בנספח א-23 לתצהיר אלון, עמ' 162 לנספחי המרצת הפתיחה
- ¹²³ נספח א-23 לתצהיר אלון, בעמ' 165 לנספחי המרצת הפתיחה
- ¹²⁴ נספח 22 לתצהיר פולק
- ¹²⁵ מסמך 33 למסמכי המשיבים מ-4.10.10
- ¹²⁶ סע' 83 לתצהיר פולק
- ¹²⁷ נספח 9 לתצהיר פולק
- ¹²⁸ נספח א-17 לתצהיר אלון
- ¹²⁹ הצ"ח 195, עמ' 1104
- ¹³⁰ ע"א 10010/08 כהנמן נ' מרקוביץ [טרם פורסם] מיום 2.12.09.
- ¹³¹ בעמ' 2 לנספח 14 לתצהיר פולק
- ¹³² סע' 17(א) לחוק החברות
- ¹³³ סע' 2 לחוק הנאמנות
- ¹³⁴ בע"מ 6349/08 פלוני נ' פלוני [טרם פורסם], מיום 2.2.09, כב' השו' רובינשטיין, פסקה יב.
- ¹³⁵ סע' 22 לחוק הנאמנות.
- ¹³⁶ סע' 1 לחוק יסודות המשפט, התש"ם – 1980; ע"א 2281/06 אבן זוהר נ' מדינת ישראל [טרם פורסם]; השווה ע"א 8068/01 איילון חברה לביטוח בע"מ נ' מנהל עזבון המנוחה אופלגר ז"ל, פ"ד מט (2) 349; ע"א 4377/04 גורן-הולצברג נ' מירז [טרם פורסם], כב' השו' חיות.

תוכן ענינים למוצגי המבקשים שהוגשו בדיון 6.9.10

שם המוצג	סימון	עמ'
אישור רשם החברות לרישום החלטה מיוחדת מ-8.7.96	ג-1	1
מכתב עו"ד גדעון כהן לרשם החברות 13.5.98	ג-2	2
פרוטוקול דירקטוריון 23.9.08	ג-3	5
מכתב 25.12.08 מההתאחדות ואח' לאוצר ולחינוך	ג-4	8
תוצאות מכרזי ממ"י למגרשים בסביבה	ג-5	9
דוא"ל 14.6.09 מפולק לבלום	ג-6	17
מענק 8.9.09 משמעוני לפולק	ג-7	19
כרטיס הנהלת חשבונות תשלומי שכ"ע להתאחדות	ג-8	20
חשבונית 25.11.09 עבור צובר גז במשתלה	ג-9	21
תוצאות מכרז ממ"י 20.1.10 נ.ע.ה. זכתה	ג-10	22
דף חשבון עו"ש בנה"פ קרית שמונה 01-02/10	ג-11	23
2 דפי חשבון עו"ש בנה"פ קרית שמונה 5/10	ג-12	24
הודעה על הפסקת מימון משק חקלאי 31.5.10	ג-13	26
דף חשבון עו"ש בנה"פ קרית שמונה 18.7.10	ג-14	27
נסח היסטורי	ג-15	31